

JENNI SILVANTO

OSAAJIA OMAAN MAAKUNTAAN

Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteydet ja valmistuneiden työllistyminen Varsinais-Suomeen

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN PUHEENVUOROJA 14

Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2004

Kannen suunnittelu: Mari Palkén ja Kari Salmi

ISBN 952-5113-81-7 (painettu)
ISSN 1457-7941 (painettu)

ISBN 952-5113-82-5 (verkkojulkaisu)
ISSN 1459-7756 (verkkojulkaisu)
URL: <http://www.turkuamk.fi/julkaisut/isbn9525113825.pdf>

Lisämateriaalia Turun AMK:n työelämäyhteistyöstä osoitteessa
URL: <http://www.turkuamk.fi/yhteiskuntavastuu>

Painopaikka: Turun kaupungin painatuspalvelut, Turku 2004
Myynti: julkaisumyynti@turkuamk.fi

Sisältö

ESIPUHE	5
1 JOHDANTO	7
2 KOULUTUKSEN ALUEELLINEN VAIKUTTAVUUS	8
2.1 Koulutuksen vaikuttavuus ja sen tutkimus	8
2.2 Korkeakoulujen alueellinen vaikuttavuus	9
2.3 Oppiva alue – oppivien organisaatioiden verkosto	10
2.4 Alueellisen vaikuttavuuden tutkimus	12
2.5 Korkeakoulujen alueellisen vaikuttamisen muotoja	14
3 TURUN AMK:N TOIMINTA-ALUE JA ORGANISAATIO	16
3.1 Varsinais-Suomen maakunta	16
3.2 Varsinais-Suomen korkeakoulut	17
3.3 Maakunnallinen ammattikorkeakoulu	17
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	19
4.1 Tutkimuskysymykset	19
4.2 Tutkimusaineistot ja analysointimenetelmät	20
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
5.1 Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteydet	23
5.1.1 Yhteistyökumppanien ja työelämäkontaktien määrä	23
5.1.2 Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökumppanit	25
5.1.3 Yhteistyökumppaneiden maantieteellinen sijainti	26
5.1.4 Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteistyön muodot	27
5.2 Työllistyminen Turun ammattikorkeakoulusta	29
5.2.1 Työllistyminen työnantajasektoreittain	29
5.2.2 Alueellinen työllistyminen	30
6 POHDINTA	33
6.1 Tulosten yhteenveto ja johtopäätökset	33
6.2 Kohti oppivaa aluetta	35
6.3 Yhteiset tavoitteet – yhteinen toiminta – yhteinen hyöty	36
6.4 Tutkimusmenetelmän arviointia	37
6.5 Lopuksi	38

LÄHTEET 39

LIITTEET 43

Liite 1. Turun ammattikorkeakoulun koulutusalat ja -ohjelmat, paikkakunnat ja tutkintonimikkeet

Liite 2. Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksien kartoituksen Excel-taulukkopohja

Liite 3. Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökumppanien maantieteellinen jakautuminen (kartta)

ESIPUHE

Turun ammattikorkeakoulu käynnisti vuoden 2004 alussa Turun kaupungin tuella hankkeen ammattikorkeakoulun alueellisen vaikuttavuuden tehostamiseksi. Taustalla oli uuden ammattikorkeakoululain asettama vaatimus aikaisempaa tehokkaammasta alueellisesta kehittämistyöstä. Työelämän asiantuntijoiden kouluttaminen ei enää riitä, vaan jokaiselta ammattikorkeakoululta – kuten myös yliopistolta – edellytetään aktiivista vuorovaikutusta alueensa kanssa.

Yhteiskunnallinen palvelutehtävä eli ns. kolmas tehtävä on herättänyt runsaasti polemiikkaa. Kolmannen tehtävän on pelätty heikentävän yliopistojen kansainvälistä asemaa ja tieteellistä tasoa ja uskottavuutta. Kolmas tehtävä on kuitenkin tullut jäädäkseen. Alueellisesti hajautetun korkeakoululaitoksen toiminta perustuu yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toisiaan täydentävään ja tukevaan osaamiseen, jota tulee kehittää ottamalla huomioon alueen vahvuudet. Opetusministeriön mukaisesti ”korkeakoulujen alueellisessa tehtävässä on kyse siitä, että eri alueille syntyy kestäviä, itseään vahvistavia ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä uuden tiedon tuottamiseen, levittämiseen ja käyttöön liittyviä prosesseja”. Globaali ja lokaali kietoutuvat näin yhteen.

Ammattikorkeakoulut on alun perin perustettu kehittämään työelämää omilla alueillaan. Tämän vuoksi aluekehitys sopii niille erityisen hyvin. Parhaimmillaan kolmas tehtävä integroituu ammattikorkeakouluopiskelijan oppimisessa ammattikorkeakoulun muihin tehtäviin: alueen elinkeino- ja kulttuurielämää palvellaan ja kehitetään soveltavalla T&K-toiminnalla, täydennyskoulutuksella ja palvelutoiminnalla sekä opinäyte-, projekti- ja harjoittelutöiden avulla.

Turun ammattikorkeakoulun alueellisen vaikuttavuuden tehostamishankkeessa on edistetty ammattikorkeakoulun alueellisesti vaikuttavan toiminnan tunnettuutta ja vahvistettu sen roolia ja kapasiteettia toimia erikoistuneena aluekehitystoimijana. Hankkeeseen on kytketty muun muassa yhteiskuntavastuuraportointi, jota Turun ammattikorkeakoulu on ensimmäisenä korkeakouluna Suomessa toteuttamassa. Taustaselvityksissä on kartoitettu, tutkittu ja kehitetty ammattikorkeakoulun aluevaikuttavuutta sekä siihen liittyviä toimenpiteitä. Tässä tutkimuksessa on selvitetty ammattikorkeakoulusta valmistuneiden sijoittumista alueen työelämään sekä ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksien alueellista jakautumista koulutusaloittain. Julkaisu liittyy syksyllä 2004 käynnistyneen Varsinais-Suomen maakuntakorkeakouluhankkeen tietoperustan vahvistamiseen. Jatkossa on tarkoitus selvittää kaikista Varsinais-Suomen korkeakouluista valmistuneiden alueellinen työllistyminen.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tilastoaineistojen valossa Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksiä ja valmistuneiden työllistymistä. Tulokset osoittivat, että Turun ammattikorkeakoulu on näillä kriteereillä tarkasteltuna vahva alueellinen vaikuttaja. Ammattikorkeakoulu palvelee omaa maakuntaansa erityisesti vastaamalla sen työvoimatarpeeseen: peräti kolme neljästä Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneista työllisistä sijoittuu valmistumisensa jälkeen työhön Varsinais-Suomeen.

Turun ammattikorkeakoululla on myös laajalti muita yhteyksiä työelämään. Vuoden 2003 aikana ammattikorkeakoulu teki konkreettista työelämäyhteistyötä 1700 yhteistyökumppanin kanssa. Valtaosa yhteistyökumppaneista sijaitsee Varsinais-Suomessa. Yhteistyökontakteja oli yhteensä yli 6000. Pääosa yhteistyöstä kanavoitui opiskelijoiden kautta: harjoitteluna, opinnäytteinä ja projekteina.

Haasteena on jatkossa saada koko ammattikorkeakoulun organisaatio mukaan aluekehitystyöhön. Käynnissä oleva opetussuunnitelmien muutostyö vahvistaa opetuksen, T&K-toiminnan ja aluekehityksen yhteensovittamista.

Jaana Puukka
projektipäällikkö
Turun AMK:n alueellisen vaikuttavuuden tehostamishanke

1 JOHDANTO

Korkeakoulujen tehtävät ovat muuttuneet Suomen lainsäädännössä. Ammattikorkeakoululaki uudistettiin vuonna 2003 ja uusi yliopistolaki on hyväksytty tulevaisuuteen vuonna 2005. Yhteistä näissä lakiuudistuksissa on ns. ”kolmannen tehtävän” nostaminen perinteisten tutkimuksen ja opetuksen rinnalle. Kolmannella tehtävällä tarkoitetaan korkeakoulujen yhteiskunnallista ja alueellista vaikuttamista. Korkeakoulujen tulee toimia vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa sekä edistää toimintansa yhteiskunnallista ja alueellista vaikuttavuutta.

Yhteiskunnallisen ja alueellisen vaikuttavuuden tehtävä on varsinkin ammattikorkeakouluilla luonnollinen, koska ammattikorkeakoulut on usein luotu maakunnan sisälle usealle paikkakunnalle toisen asteen oppilaitosten ja opistojen toiminnan pohjalta. Näin alueellinen vaikuttavuus, näkyvyys ja toiminta on monessa tapauksessa jo ammattikorkeakoulun perustamisesta lähtien ollut vähintäänkin pyrkimyksenä. Ammattikorkeakoulujen toiminnan historia on tosin vielä niin lyhyt, että todellisuudessa ammattikorkeakoulujen alueellisen vaikuttamisen ja erityisesti sen kehittämisen seuranta on vaikea toteuttaa.

Korkeakoulujen arviointineuvoston (12:2003) lausunnon mukaan Turun ammattikorkeakoulu on vasta hakemassa rooliaan aluekehitystyössä. Turun ammattikorkeakoulun haasteena on monialaisuuden tarjoamien synergiaetujen hyödyntäminen työelämäyhteistyössä. Myös toiminta-alueen koskevan tiedon analysoinnissa ja prosessoinnissa on kehitettävää. (Alueellisen vaikuttavuuden tehostaminen Turun ammattikorkeakoulussa 2003.) Ammattikorkeakoulun lakisääteisenä tehtävänä on tukea ja palvelua oman alueensa kehittämistä. Turun ammattikorkeakoulussa käynnistettiin vuoden 2004 alussa hanke alueellisen vaikuttamisen tehostamiseksi. Tämä tutkielma on osa kehittämishanketta.

Tässä tutkielmassa kartoitetaan erilaisten tilastoaineistojen avulla Turun ammattikorkeakoulun alueellista vaikuttavuutta koulutusohjelmien työelämäyhteistyön määrän ja laadun sekä valmistuneiden alueellisen työllistymisen valossa. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä esitetään taustaa korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden käsitteestä sekä sen arvioinnista ja tutkimuksesta (luku 2). Luvussa kolme esitellään Turun ammattikorkeakoulun organisaatio ja toiminta-alue. Luvussa neljä käydään läpi tutkimustehtävä ja luvussa viisi tutkimuksen tulokset. Lopuksi luvussa kuusi kootaan tulokset yhteen, peilataan niitä teoriataustaan ja pohditaan tulosten merkittävyyttä ja luotettavuutta.

2 KOULUTUKSEN ALUEELLINEN VAIKUTTAVUUS

2.1 Koulutuksen vaikuttavuus ja sen tutkimus

Koulutuksen vaikuttavuutta on tutkittu Suomessa 1970-luvulta alkaen. Vaikuttavuus on hierarkisoitu eri tavoin suhteessa tuloksellisuuteen, taloudellisuuteen ja tehokkuuteen, ja sille on muodostettu lukuisia alakäsitteitä. Usein käytetään Isossa-Britanniassa 1980-luvulla kehitettyä taloustieteeseen pohjautuvaa mallia, jossa tuloksellisuus on määritelty yläkäsitteeksi, ja sen alle on sijoitettu vaikuttavuus, tehokkuus ja taloudellisuus, jotka määräytyvät kustannusten, panosten, tuotosten ja tulosten suhteessa (esim. Raivola 2000, 194).

Linna (1999, 7) esittää myös mahdollisuuden kääntää asetelma niin, että vaikuttavuus määräytyy yläkäsitteeksi, jonka alle sijoittuvat toimintojen taloudellisuus, tuloksellisuus tai tehokkuus. Linna perustelee asian korkeakoululaitosta ajatellen niin, että vaikuttavuus on kaikkea, mitä korkeakoulu saa toiminnoillaan aikaan. Kaikki toiminta siis vaikuttaa jollakin tavalla: välittömästi tai välillisesti, lyhyt- tai pitkäkestoisesti, heti tai viivästyneesti. Myös Lehtisalonen (1992, 15-16) mukaan vaikuttavuudella voidaan tarkoittaa toiminnan hyödyllisyyttä, tuloksellisuutta tai tehokkuutta.

Vaikuttavuutta on jaoteltu esimerkiksi sisäiseen vs. ulkoiseen ja passiiviseen vs. aktiiviseen vaikuttavuuteen (esim. Raivola 2000, 163). Vaikuttavuutta on luokiteltu kansainvälisestä ja kansallisesta vaikuttavuudesta (makrotaso) institutionaalisen vaikuttavuuden (mesotaso) kautta yksilölliseen vaikuttavuuteen (mikrotaso) (esim. Vaherva 1983). Vaikuttavuus voidaan myös jakaa poliittiseen, taloudelliseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja alueelliseen vaikuttavuuteen (Linna 1999). Vaikuttavuuden käsite on erittäin moniulotteinen ja ongelmallinenkin.

Tässä tutkielmassa keskitytään alueelliseen vaikuttavuuteen, jolla tarkoitetaan ammatikorkeakoululain (351/2003) ja yliopistolain (715/2004) mukaan korkeakoulujen yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Korkeakoulujen on katsottu tuovan positiivista vaikutusta alueen kehittymiseen jo pelkällä olemassaolollaan. Tämä passiivinen aluevaikuttaminen, olemassaolo tai pelkästään aiempien perustehtävien, tutkimuksen ja siihen perustuvan opetuksen toteuttaminen eivät enää riitä, vaan korkeakouluilta edellytetään aikaisempaa aktiivisempaa vuorovaikutusta toimintaympäristönsä kanssa.

2.2 Korkeakoulujen alueellinen vaikuttavuus

Ammattikorkeakoululain (351/2003) 1. luvun 5. pykälässä, yhteistyö toimintaympäristön kanssa, todetaan, että ”*ammattikorkeakoulun tulee tehtäviään suorittaessaan olla erityisesti omalla alueellaan yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän sekä suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen samoin kuin muiden oppilaitosten kanssa*”. Yliopistolain (645/1997) 4. pykälän 1. momentin mukaan yliopistojen perustehtävinä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä ja antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta. 1.1.2005 voimaan tulevan säädöksen mukaan ”*tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta*”. Yliopistojen perustehtävät ovat edelleen tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. Vuorovaikutus ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisääminen ovat näiden perustehtävien olennainen ja integroitu osa.

Alueellisen vaikuttamisen tehtävän taustalla on nähtävissä kansainvälistä kehitystä. Esimerkiksi Ruotsissa tehtävä on lisätty korkeakoululakiin vuonna 1998 ja useat muut maat ovat 1990-luvulla laatineet raportteja korkeakoulujen alueellisesta ja yleensä yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta sekä laatineet aluekehitysohjelmiä, joissa korkeakoulut ovat keskeisinä toimijoina. Muun muassa Ison-Britannian yliopistojen rehtorien neuvoston ja yhdysvaltalaisen Kellogg Commissionin raportit sisältävät esimerkkejä toteutetuista projekteista (Virtanen, 2002, 19).

Alueellinen vaikuttavuus on hyvin monisyinen ilmiö, jota voidaan tarkastella monista eri näkökulmista, kuten ulkopuolisten sidosryhmien kannalta, aluekehitykseen peilaten, korkeakoulun sisältä käsin tai ulkopuolisen arvioijan ja tutkijoiden silmin (Vähäpassi & Moitus 1999, 3). Korkeakoulujen yhtenä tehtävänä on oman alueensa kehittämisen tukeminen ja edistäminen. Erityisesti ammattikorkeakoulujen toimintaideaalina ovat korostuneet yhteydet työ- ja elinkeinoelämään. Näiden yhteyksien merkitys on kiistaton mitattaessa koulutuksen vaikuttavuutta niin yksilön kuin yhteiskunnankin näkökulmasta. Korkeakoulujen arviointineuvoston (12:2003) mukaan ammattikorkeakoulut ovat kuitenkin edelleen varsin tuntemattomia toimijoita suomalaisessa yhteiskunnassa: kunnat ja yritykset eivät tunne ammattikorkeakoulujen toimintaa ja niiden tarjoamia yhteistyömahdollisuuksia (Impiö, Laiho, Mäki, Salminen, Ruoho, Toikka, Vartiainen 2003).

Alueelliseen vaikuttavuuteen kuuluvat tärkeänä osana opiskelijoiden rekrytointi- ja työllistymisnäkökohdat, mutta nämä eivät yksinään riitä kriteeriksi korkeakoulun alueellisen vaikuttavuuden arviointiin. Korkeakoulujen toiminnalliseen, aktiiviseen alu-

eelliseen vaikuttamiseen liittyvät esimerkiksi alueen organisaatioita hyödyttävä tutkimus- ja kehitystoiminta, opiskeluun yhdistetty projektityöskentely, työharjoittelu, opinnäytetöiden toimeksiannot, asiantuntijavaihto, täydennyskoulutuksen ja avoimen korkeakoulun tarjonta sekä muu alueen organisaatioille suunnattu palvelutoiminta. Linna (1999, 8) mainitsee myös korkeakoulujen yhteyteen perustetut tiede- ja teknologiapuistot, jotka ovat tuoneet korkeakoulukenttään kokonaan uudenlaisen toiminta- ja näkyvyysalueen. Turussa tämä kehitys on nähtävissä esimerkiksi bioteknologia- ja ICT-keskitymässä Turku Science Parkin ympärillä.

Imagon ja maineen merkityksen tiedostaminen lisää korkeakoulujenkin palveluhenkisyttä. Linnan (1999, 9-10) mukaan niin korkeakoulun kuin sitä ympäröivän alueenkin olisi tiedostettava, että korkeakoulu ei voi olla sisäänpäinkääntynyt, hierarkkinen ja byrokraattinen organisaatio, vaan avoin ja toiminnallinen osa yhteiskuntaa ja toiminta-alueensa kulttuuria, jonka mukaan se muuttuu, ja jota se itse muuttaa. Korkeakoulutuksen on todettu markkinaistuneen. Uusliberalistisessa koulutuspolitiikassa opiskelijat ja koulutuksen tilaajat voidaan nähdä asiakkaina ja kuluttajina ja koulutuksen tarjoajat tuottajina kiristyneen kilpailun sävyttävillä markkinoilla. Kauppätieteen käsitteet ovat tulleet koulutuskeskusteluun ja liiketalouden toimintamuotoja hyödynnetään niin koulutuksen suunnittelussa, markkinoinnissa kuin tutkimuksessakin. Tuulosjohtaminen, markkinatutkimukset, benchmarking tai maineenrakentaminen ovat arkipäivää myös korkeakoulujen hallinnossa.

2.3 Oppiva alue – oppivien organisaatioiden verkosto

Oppiminen on kasvatussociologisessa tutkimuksessa nähty pitkään laajempaan kuin yksilöllisenä prosessina. Oppimista voi tapahtua esimerkiksi ryhmässä tai organisaatiossa, josta on kehitetty ainakin retorisella tasolla oppivan organisaation käsite. Taloustieteessä on puolestaan käytetty oppivan talouden käsitettä. Oppivan organisaation ja oppivan talouden pohjalta on hahmoteltu oppivan alueen käsitettä (mm. Florida 1995; Goddard 1999). Oppivalla alueella tarkoitetaan oppivien organisaatioiden verkostoa, joilla on keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteinen tavoite alueen kilpailukyyn nostamiseksi. Oppivan alueen luomisessa avaintekijöitä ovat inhimillinen vuorovaikutus ja ne mekanismit, jotka tukevat vuorovaikutteista oppimista (Goddard 1999, 27). Alueiden täytyy omaksua tiedontuottamisen ja jatkuvan oppimisen periaatteet (Florida 1995).

Oppivan alueen käsitettä on pohtinut myös Lyytinen (2002), joka viittaa Virkkalan (2001) artikkeliin hahmotellessaan oppivan alueen määritelmää. Virkkalan mukaan

alueiden oppiminen on organisaatioiden välistä oppimista, joka tapahtuu vuorovai-
kusverkostossa tietyllä alueella. Alueen organisaatioiden yhteisestä oppimisesta
muodostuu myös alueellisen kehityksen kilpailukykytekijä, kun oppivat organisaatiot
verkostoituvat keskenään oppimisensa tehostamiseksi ja oman kilpailukykyä paran-
tamiseksi ja toimivat alueelle yhdessä määritetyn vision mukaisesti (Virkkala 2001,
Lyytisen 2002, 17 mukaan.) Kilpailu ja yhteistyö eivät siis sen enempää julkisella kuin
yksityisellä sektorillakaan ole välttämättä ääripäitä, vaan ne voivat olla jopa lähellä toi-
siaan. Yhteistyö kilpailijoiden kesken on mahdollista ja usein jopa molempia osapuol-
ia hyödyttävää. Näin alueen keskinäiseen kilpailuun tuhlattavat voimavarat saadaan
kanavoitua yhteiseen ponnisteluun koko alueen kilpailukyvyyn kehittämiseksi suhtees-
sa toisiin alueisiin.

Lyytisen mukaan alue, esimerkiksi maakunta, oppii, jos sen oppimistulokset ovat alu-
een yksityisten toimijoiden ja yksittäisten organisaatioiden uusia työsuorituksia ja pal-
veluita laajempia. Alue oppii, jos kaikki alueen toimijat ja organisaatiot toimivat yh-
teistyössä alueen kilpailukykyä vahvistaen ja aluekehitysvaikutusta edistäen. Tällöin
oppivalle alueelle on ominaista, että uutta kilpailukykyä edistävää osaamista ei vain
saavuteta, vaan sen kehittäminen jää alueen pysyväksi toimintakulttuuriksi. Avaintoi-
mintona alueen oppimisessa on yhdessä tapahtuva tietoinen kehittäminen. (Lyytinen
2002, 17.) Oppivan alueen oppiminen kattaa uuden ymmärtämisen lisäksi myös vaa-
timuksen toimia uudella tavalla jatkuvana oppimisprosessina.

Lyytinen määrittelee oppivan alueen edellytyksiksi alueen omaleimaiseen identiteettiin
perustuvan tarpeen ja valmiuden kehittää kilpailukykyään panostamalla väestönsä
voimavarojen (inhimillinen, osaamis- ja sosiaalinen pääoma) kehittämiseen oman tu-
levaisuutensa turvaamiseksi. Oppivan alueen toimintamalli koostuu yhteisestä haas-
teellisesta visiosta ja siitä johdetuista kehittämisstrategioista, jotka ennakoivat toimin-
taympäristön muutoksia ja uudistuvat niiden pohjalta. Oppivan alueen toimijoiden,
oppivien organisaatioiden, tulee olla verkostoituneita paikallisesti, seudullisesti, alueel-
lisesti ja globaalisti uuden osaamisen ja innovaatioiden tuottamiseksi. (Lyytinen 2002,
18.) Myös Goddard korostaa verkostotiedon merkitystä oppivan alueen muodostu-
misessa ja toiminnassa. Alueella on tiedettävä, mitä tietoa siellä on, kuka osaa mitään,
mitä pitää kehittää, miten ja miksi. Verkostotieto nojaa henkilökohtaisiin suhteisiin,
mutta on laajempaa kuin yksilöiden taidot. Se on vakiintuneesta julkisen ja yksityisen
yhteistyön infrastruktuurista muodostunut oppimisjärjestelmä. Verkostotieto nojaa
luottamukseen, rehellisyyteen, yhteistyöhön ja keskinäiseen velvollisuudentuntoon.
(Goddard 1999, 27.)

Oppivan alueen käsite tarjoaa mielekkään viitekehyksen alueellisen kehittämisselityksen ja inhimillisten voimavarojen yhdistämiseksi. Myös alueen kilpailukyky ja taloudellinen kasvu ovat entistä enemmän sidoksissa sekä julkisten organisaatioiden että yritysten oppimisen tuottamaan lisäarvoon. (Lyytinen 2002, 18.) Vaikka oppivan alueen malli on vielä monessa suhteessa epämääräinen ja jäsentymätön ja kaipaa niin teoreettista argumentointia kuin empiiristä testaustakin, tarjoaa se kuitenkin mahdollisuuksia korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden tutkimukselle ja kehittämiselle (Lyytinen 2002, 25).

2.4 Alueellisen vaikuttavuuden tutkimus

Korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden tutkimus on lisääntynyt erityisesti 1990-luvulta alkaen, vaikka ensimmäisiä aiheeseen liittyviä tutkimuksia on Suomessakin julkaistu jo 1970-luvulta alkaen (esim. Antikainen 1979). Keskustelu lainsäädäntöuudistuksesta on lisännyt kiinnostusta aiheen tutkimukseen ja arviointiin viime vuosina. Korkeakoulujen arviointineuvosto on 2000-luvulla toteuttanut useita alueellisen vaikuttavuuden arviointitutkimuksia ja aiheeseen liittyviä julkaisuja. Ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköiksi Korkeakoulujen arviointineuvosto nimesi 2003–2004 Hämeen ammattikorkeakoulun, Laurea-ammattikorkeakoulun, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun. (Impiö ym. 2003.)

Koulutuksen tutkimuslaitoksessa Jyväskylässä Mäkinen ja Korhonen ovat tutkineet kauppatieteellisen tutkinnon suorittaneiden kotipaikan, opiskelupaikan ja työhönsijoittumispaikan yhteyttä. Heidän mukaansa kaikilla työelämärelevanttia koulutusta antavilla oppilaitoksilla, myös korkeakouluilla, on alueellisen vaikuttavuuden näkökulmasta ainakin kaksi yleistä tehtävää. Ne tyydyttävät opiskelijoiden koulutustarvetta varustamalla heidät tutkinnoilla ja valmiuksilla, joiden avulla he voivat hankkia elantonsa ja toteuttaa itseään työelämässä. Samalla oppilaitokset palvelevat työ- ja elinkeinoelämää tuottamalla sille tarpeellista työvoimaa mahdollisimman hyvästä raaka-aineesta, jota ne hankkivat opiskelijarekrytoinnilla. (Mäkinen & Korhonen 1999, 53.)

Mäkinen & Korhonen luonnehtivat korkeakouluja alueellisen vaikuttavuuden suhteen seuraavilla virtausten ohjaukseen liittyvillä metaforilla:

Suihkukaivo – kouluttaa alueelta kotoisin olevia opiskelijoita työhön omalle alueelle

Työntöpumppu – kouluttaa omalta alueelta kotoisin olevat opiskelijat muualle töihin

Rikastamo – rekrytoi opiskelijoita ulkopuolelta ja palauttaa heidät työhön takaisin kotipaikalleen

Imupumppu – vetää opiskelijoita kauempaa ja työllistää omalle alueelleen

Siirtopumppu – lähettää muualta tulleen opiskelijan muualle töihin. (Mäkinen & Korhonen 1999, 53.)

Tutkimuksen mukaan pääkaupunkiseudun oppilaitokset ovat yli 90-prosenttisesti suihkukaivoja ja imupumppuja, Etelä-Suomen oppilaitokset (Turku, Tampere, Jyväskylä, Lappeenranta) ovat pääasiassa suihkukaivoja, mutta jo 25 % opiskelijoista siirtopumpataan pääasiassa pääkaupunkiseudulle. Yli puolet löytää työpaikan opiskelupaikan ulkopuolelta. Muualla Suomessa yli 60 % sijoittuu muualle kuin opiskelupaikkakunnalle. Mitä kauemmas pääkaupunkiseudulta mennään, sitä enemmän tiede- ja ammattikorkeakoulut eroavat toisistaan. Ammattikorkeakoulut keskittyvät tiedekorkeakouluja voimakkaammin oman työvoima- ja elinkeinopiirinsä nuorten kouluttamiseen alueensa tarpeisiin, kun tiedekorkeakoulujen päätehtävänä on toimia laajemmin yhteiskunnallisina siirtopumppuina ja rikastamoina (Mäkinen & Korhonen 1999). Mäkinen ja Korhosen tutkimus tehtiin liiketalouden alalla, mutta tutkimustuloksia voidaan varovasti yleistää koskemaan koulutusaloja laajemminkin. Ammattikorkeakoulujen toiminnassa näkyy siis selvemmin maakunnallinen rooli.

1990-luvun loppupuolelta alkaen korkeakoulut ovat aktivoituneet alueellisen vaikuttavuutensa tutkimuksessa, arvioinnissa ja kehittämisessä. 2000-luvulla alueellisen vaikuttavuuden tutkimus on lisääntynyt entisestään lainsäädäntökeskustelun myötä. Alueellisesta vaikuttavuudesta tutkimusraportteja ovat julkaisseet muun muassa Joensuun yliopisto, Vaasan yliopisto, Lapin yliopisto, Turun yliopisto, Kuopion yliopisto ja muut Pohjois-Savon korkeakoulut, Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu, Itä-Suomen korkeakoulut, Kokkolan ammattikorkeakoulu, Lahden korkeakouluyksiköt, Satakunnan ammattikorkeakoulu ja Porin korkeakouluyksiköt.¹ Opetusministeriön Koulutus- ja tiedepolitiikan aluestrategiassa vuoteen 2013 esitettyjä tiede- ja ammattikorkeakoulujen yhteisiä maakuntakorkeakouluverkostoja on kehitetty mm. Lapissa, Oulun seudulla ja Itä-Suomessa. Varsinais-Suomen maakuntakorkeakouluhanke käynnistettiin syksyllä 2004.

¹ Hölttä 1995; Mäntylä 2002; Linna 2001; Vanttinen 1999; Puukka 2000; Goddard, Teichler, Virtanen, West & Puukka 2003; Puustelli 2002; Kinnunen, Pentti & Helve (toim.) 2002; Kyläheiko 1998; Riikinen 2002; Goddard, Asheim, Cronberg & Virtanen 2003; Heikkilä 1996; Orelma & Järvinen 2001; Tulkki 1995; Poijärvi-Miikkulainen 2004

Suomessa siirryttiin noin kymmenen vuotta sitten ammattikorkeakoulukokeilun kautta duaalimalliseen korkeakoulujärjestelmään, joka koostuu valtion hallinnoimista tiede- ja taidekorkeakouluista eli yliopistoista ja kunnallisista tai yksityisistä ammattikorkeakouluista. Yliopistoja Suomessa toimii nykyisin kaksikymmentä ja ammattikorkeakouluja kolmekymmentä. Ammattikorkeakoulut muodostettiin toimimaan useilla paikkakunnilla usein maakunnittain aiempien toisen asteen oppilaitosten pohjalta. Ammattikorkeakoulujen synnyttämisellä oli merkittävä vaikutus yliopistolaitoksen laajenemisen muuttumiseen. Uusien yliopistojen perustamisen sijaan maakuntiin alettiin suunnitella ja toteuttaa korkeakoulujen keskinäiseen yhteistyöhön perustuvia yliopisto- ja korkeakoulukeskuksia. Tällaisia yliopistokeskuksia toimii nykyisin maassamme kuusi: Kajaanin, Kokkolan, Lahden, Mikkelin, Porin ja Seinäjoen yliopistokeskukset.

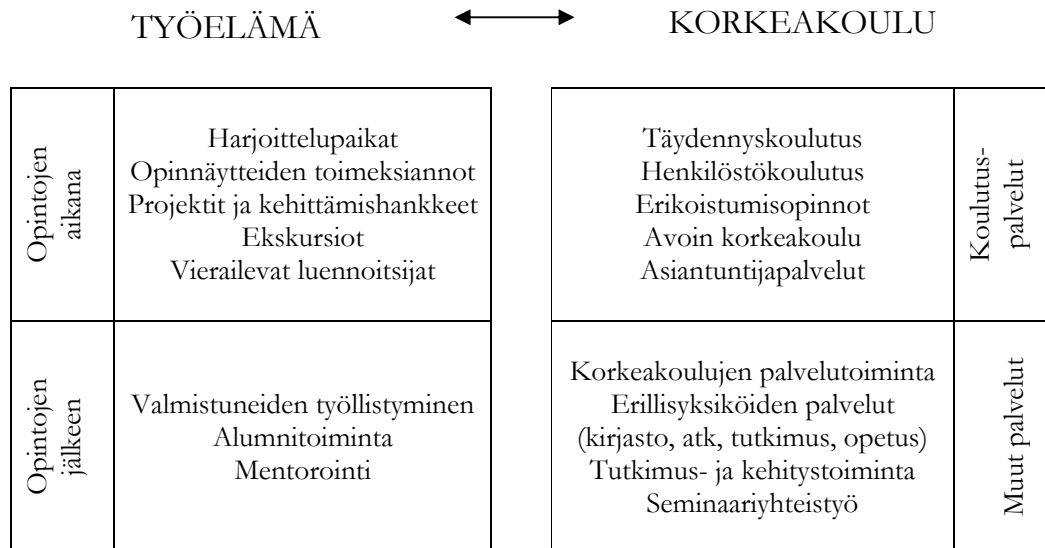
2.5 Korkeakoulujen alueellisen vaikuttamisen muotoja

Kinnunen (2001) hahmottelee alueellisen vaikuttavuuden kriteerejä Newcastlen yliopiston julkaisun *Criteria for Regional Activity* pohjalta. Hän jaottelee korkeakoulun alueellisen roolin arvioinnin kohteet ja kriteerit kuuteen pääkohtaan, joista jokaisella on useita alakohtia ja niidenkin sisällä hierarkkista jaottelua. Korkeakoulun alueellisen vaikuttavuuden pääkriteerit ovat Kinnusen mukaan korkeakoulun kolmannen tehtävän hallinta, korkeakoulun ja alueen yhteistyömuodot ja tuotokset, alueellisen toiminnan tuotokset ja tuloksellisuus, tiede- ja teknologiapolitiikan tuki ja aluekehityksen tehokkuus sekä alueellinen identiteetti. (Kinnunen 2001.)

Millaisia yhteistyömuotoja korkeakouluilla sitten voi olla alueensa työelämän kanssa? Korkeakoulun alueellista vaikuttavuutta ja vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan kanssa voidaan toteuttaa vastavuoroisesti sekä korkeakoulun että työelämän suunnasta. Valmistuneiden rekrytointi on luonnollisesti tärkeä osa korkeakoulujen ja työelämän yhteistyötä. Työelämä voi tarjota korkeakouluopiskelijoille jo opiskeluaikana harjoittelumahdollisuuksia ja opinnäyte- ja projektitöiden toimeksiantoja, joihin korkeakoulu tarjoaa osaavia tekijöitä. Erilaiset ekskursiot (tutustumiskäynnit) ja asiantuntijavaihto (vierailevat luennoitsijat molempiin suuntiin) tutustuttavat korkeakoulujen opiskelijoita ja henkilökuntaa alueen työelämään ja päinvastoin.

Korkeakoulu voi puolestaan tarjota alueen työ- ja elinkeinoelämälle koulutuspalveluja avoimesta korkeakouluopetuksesta täydennyskoulutuksen ja erikoistumisopintojen kautta räätälöityihin henkilöstökoulutuksiin sekä soveltavaa tutkimus- ja kehitystoi-

mintaa, erilaisia palveluita (esimerkiksi opiskelijatöitä) sekä korkeakoulujen erillisyyksiköiden palveluja (korkeakoulukirjastot, tutkimuskeskukset). Seuraavaan kuvioon on koottu esimerkkejä yhteistyömuodoista:

Kuvio 1. Korkeakoulun ja työelämän vuorovaikutteinen yhteistyö.

Alueellisella vaikuttavuudella voidaan tarkoittaa siis hyvin monia asioita. Tämän tutkimuksen empiiriseen osaan on valittu tarkasteltavaksi Turun ammattikorkeakoulun koulutusohjelmien työelämäyhteistyö sekä Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistyminen omaan maakuntaan. Työelämäyhteistyöllä tarkoitetaan koulutusohjelmien itse raportoimien yhteistyökumppaneiden ja työelämäyhteyksien määrää, tyyppiä (yksityinen/julkinen/kolmas sektori) sekä maantieteellistä sijaintia. Yhteistyömuodoista kartoitetaan työharjoittelupaikkojen, opinnäytetöiden toimeksiantojen, tutkimus- ja kehitysprojektien, palvelutoiminnan ja asiantuntijavaihdon määriä ja vertaillaan niitä koulutusaloittain.

3 TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN TOIMINTA-ALUE JA ORGANISAATIO

Alueellinen vaikuttavuus ja korkeakoululaitoksen vaikuttavuus yleisemminkin ovat omaan kontekstiinsa sijoittuneita ilmiöitä, joita tulee myös sellaisena tarkastella. Alueen erityisominaisuudet, työvoimarakenne, infrastruktuuri, tuotannollisen toiminnan rakenteet, elinkeinorakenne sekä maantieteellinen sijainti ovat tekijöitä, jotka muovaavat instituution toimintaa ja vuorovaikutussuhteita alueella. (Linna 1999, 20.) Seuraavaksi esitellään lyhyesti Turun ammattikorkeakoulun toiminta-alueen, Varsinais-Suomen maakunnan profilia.

3.1 Varsinais-Suomen maakunta

Varsinais-Suomen maakunta on yksi Suomen kahdestakymmenestä maakunnasta. Varsinais-Suomen maakunta muodostuu viidestä seutukunnasta: Turun, Salon ja Loimaan seuduista sekä Turunmaan saaristosta ja Vakka-Suomesta. Varsinais-Suomessa on yhteensä 56 kuntaa, joissa asukkaita on yhteensä hieman yli 450 000 henkeä. (Varsinais-Suomen liitto 2004.) Varsinais-Suomi on väkiluvultaan Suomen kolmanneksi suurin maakunta Uudenmaan ja Pirkanmaan jälkeen. Varsinais-Suomen väkiluku on kasvanut vuodesta 1988 koko ajan ja kasvu on kiihtynyt 1990-luvun loppupuoliskolla. Muuttovoittoa kertyy erityisesti Turun seudulle, minkä selittävänä tekijänä on useiden korkeakoulujen sijainti Turussa. Väestökehityksen perusteella opiskelijat näyttävät usein myös jäävän Turun seudulle valmistuttuaan. Koko Suomessa väkiluku on lisääntynyt 11 maakunnassa ja vähentynyt 9 maakunnassa (Alueellinen kehitys ja aluepolitiikka Suomessa 2000).

Varsinais-Suomen väestöstä alle 15-vuotiaita on 17 %, 15–24-vuotiaita 12 % ja 25–44-vuotiaita ja 45–64-vuotiaita molempia 27 %. Yli 65-vuotiaita on 16,7 %, joka vastaa myös koko Suomen yli 65-vuotiaiden osuutta (16,7 %). Varsinais-Suomen elinkeino- ja ammattirakenteessa korostuu palvelujen osuus (63 % työpaikoista). Jalostuksesta saa toimeentulonsa 31 % ja alkutuotannosta 4,4 % Varsinais-Suomen työssäkäyvistä väestöstä. Elinkeinorakenteessa on huomattavia eroja seutukunnittain: esimerkiksi Loimaan seudulla alkutuotannon osuus on 16 %, kun se Turun seudulla on alle 2 %. Varsinais-Suomen työttömyysaste on 9,5 % eli hieman koko maan työttömyysastetta (9,0 %) korkeampi (Varsinais-Suomen liitto; Tilastokeskus 2004).

3.2 Varsinais-Suomen korkeakoulut

Varsinais-Suomessa toimii seitsemän korkeakoulua: Turun yliopisto, Åbo Akademi, Turun kauppakorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Sydväst, Diakonia-ammattikorkeakoulu (DIAK) ja Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK). Näistä kolme ensiksi mainittua ovat tiedekorkeakouluja ja neljä viimeistä ammattikorkeakouluja.

Turun ammattikorkeakoulu toimii Varsinais-Suomen alueella. Turun yliopistolla on Varsinais-Suomen ulkopuolisia toimipisteitä Porissa ja Raumalla sekä Lapissa Kevollä. Åbo Akademi toimii Turun lisäksi Vaasassa ja Pietarsaaressa ja Turun kauppakorkeakoulu Porissa. Yrkeshögskolan Sydvästin toiminta-alueena on Varsinais-Suomen lisäksi Uusimaa ja DIAK ja HUMAK puolestaan toimivat verkostomuotoisena koko maassa.

Turun seudun korkeakoulut laativat vuonna 2002 selvityksen korkeakoulujen välisestä yhteistyöstä (Puustelli 2002) sekä aluekehitysstrategian, jonka tavoitteena on vahvistaa niiden yhteistyötä ja alueellista vaikuttavuutta (Turun seudun yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen alueellisen kehittämisen strategia). Strategia on tarkoitettu päivitettäväksi syyskuuhun 2005 mennessä. Konkreettisena yhteistyömuotona käynnistettiin vuonna 2004 Varsinais-Suomen maakuntakorkeakouluhanke, jonka avulla tiede- ja ammattikorkeakoulujen osaamista pyritään tuomaan koko maakunnan käyttöön.

3.3 Maakunnallinen ammattikorkeakoulu

Turun ammattikorkeakoulu toimii kaikissa Varsinais-Suomen viidessä seutukunnassa seitsemällä paikkakunnalla: Turussa, Loimaalla, Mynämäessä, Paraisilla, Raisiossa (vuoteen 2005 asti), Salossa ja Uudessakaupungissa. Turun ammattikorkeakoulu on kaksikielinen ja sitä ylläpitää Turun kaupunki.

Turun ammattikorkeakoulu on opiskelijamäärällä mitattuna Suomen suurin ammattikorkeakoulu. Se on toiminut vuodesta 2000, jolloin silloinen Turun ammattikorkeakoulu ja Varsinais-Suomen väliaikainen ammattikorkeakoulu yhdistyivät. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa Turun ammattikorkeakoulussa opiskelee yhteensä noin 8 500 opiskelijaa. Tämän lisäksi täydennyskoulutus- ja palvelukeskuksessa opiskelee vuosittain noin 5 500 aikuisopiskelijaa. Opiskelijoiden yhteismäärällä mitattuna Turun ammattikorkeakoulu on maan suurin ammattikorkeakoulu. Palvelussuhteita Turun ammattikorkeakoulussa on vuosittain yli 2 000, joista päätoimista henkilöstöä on 720.

Turun ammattikorkeakoulussa koulutusta annetaan seitsemällä eri alalla, joita ovat kulttuuriala, luonnontieteiden ala, luonnonvara- ja ympäristöala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, tekniikan ja liikenteen ala sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. Koulutusohjelmia on 36 ja niihin sisältyviä suuntautumisvaihtoehtoja noin 70. Osa koulutusohjelmista toimii useammalla paikkakunnalla. Tutkintonimikkeitä on 26.

Koulutusalojen lisäksi Turun ammattikorkeakoulu on jaettu hallinnollisesti 1.8.2004 alkaen kahdeksaan tulosalueeseen. Tulosalueista kuusi on opetuksen tulosalueita, jotka vastaavat sekä nuorille että aikuisille suunnatusta tutkintoon johtavasta koulutuksesta. Opetuksen tulosalueet ovat tekniikka, ympäristö ja talous, tietoliikenne ja sähköinen kauppa, terveysala, bioalat ja liiketalous, hyvinvointipalvelut sekä taideakatemia. Samaan tulosalueeseen kuuluu eri toimipisteissä ja eri koulutusaloilla toimivia koulutusohjelmia. Lisäksi ammattikorkeakoulussa toimii täydennyskoulutus- ja palvelukeskus, joka vastaa aikuiskoulutuksesta, yritysten ja työyhteisöjen valmennuksesta, avoimesta ammattikorkeakoulusta ja palvelutoiminnasta sekä kehittämisen tulosalue, joka vastaa koko ammattikorkeakoulun johtamisesta, hallinnosta sekä tukipalveluista.

Turun ammattikorkeakoulun vuosikertomuksen 2003 mukaan toiminta-ajatuksena on ottaa vastuu Varsinais-Suomen korkeimman ammatillisen osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun strategian mukaan elinvoimaa pyritään lisäämään erityisesti alueen kärkialoilla, joita ovat bioalat, ICT sekä metalli- ja meriteollisuus. Turun ammattikorkeakoulun palvelutoiminta tukee elinkeinoelämää sekä opiskelijoiden oppimista ja opettajien työelämäyhteyksiä. Palvelutoimintana tarjotaan mm. ajoneuvokatsastusta, terveys- ja bioalan palveluja sekä musiikin ohjelmalveluja. (Turun ammattikorkeakoulun vuosikertomus 2003.)

Alueellisen vaikuttavuuden tehostamishankkeessa rakennetaan Turun ammattikorkeakoululle maan ensimmäisenä korkeakouluna yhteiskuntavastuuohjelma, jonka avulla ammattikorkeakoulun taloudellista, sosiaalista ja ympäristövastuuta kehitetään. Hankkeessa rakennetaan myös systemaattinen sidosryhmäohjelma AMK:n kumpanuussuhteiden kehittämiseksi.

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteysien verkostoa ja valmistuneiden alueellista työllistymistä. Tuloksia verrataan koulutusaloittain Turun ammattikorkeakoulun sisällä sekä kansallisesti suhteessa muihin maan ammattikorkeakouluihin.

4.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimusongelmina olivat seuraavat kysymykset:

1. Millaista on Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteistyö?
 - Kuinka paljon yhteistyökumppaneita ja työelämäyhteistyä koulutusaloilla on?
 - Miltä sektoreilta koulutuksen yhteistyökumppanit ovat?
 - Missä yhteistyökumppanit sijaitsevat maantieteellisesti?
 - Missä muodossa koulutusalat ovat toteuttaneet työelämäyhteistyötä?
2. Miten Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneet työllistyvät opiskelumaakuntaansa?
 - Mille sektoreille ammattikorkeakoulusta työllistytään?
 - Mille maantieteellisille alueille Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneet työllistyvät?
 - Millaisia eroja koulutusalojen välillä on valmistuneiden alueellisessa työllistymisessä?

Ensimmäinen tutkimuskysymys käsittelee Turun ammattikorkeakoulun koulutuksen työelämäyhteistyötä. Yhteistyökumppaneilla tarkoitetaan organisaatioita, joiden kanssa koulutusohjelmat ovat tehneet yhteistyötä vuoden 2003 aikana. Työelämäyhteistyöllä tarkoitetaan puolestaan yhteenlaskettuja kontakteja yhteistyökumppaneihin. Samaan yhteistyökumppaniin voi siis olla useita yhteyksiä. Yhteistyökumppanien kokonaismäärästä nämä päällekkäisyydet on analysointivaiheessa poistettu. Tutkimuksessa selvitetään työelämäyhteysien eri muotojen yleisyys. Yhteistyökumppaneista selvitetään määrän lisäksi sektori ja maantieteellinen sijainti.

Organisaation toiminta-alue ei välttämättä ole yhtenevä maantieteellisen lähialueen kanssa. Sidosryhmät ja yhteistyötahot eivät välttämättä sijaitse fyysisesti lähellä organisaatiota. Tällöin alueellisen vaikuttavuuden merkitys muuttuu. Tästä syystä on mie-

lenkiintoista selvittää Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökumppanien sijainti; sijaitsevatko ne koulutusohjelmien kanssa samassa seutukunnassa tai edes omassa maakunnassa. Koulutusaloittain tai tulosalueittainkaan jaoteltuna kysymys ei kokonaan ratkea, sillä samaan koulutusalaan tai tulosalueeseen voi kuulua useiden eri paikkakuntien koulutusohjelmia. Täysin pitävä vertailu pitäisi tehdä koulutusohjelmittain sijaintipaikkakuntien mukaan vertailtuna, mikä ei tämän työn puitteissa ollut mahdollista. Tuloksista saadaan kuitenkin tietoa koko ammattikorkeakoulun toiminta-alueesta ja lisäksi suuntaa-antavaa tietoa myös koulutusaloittaisesta vertailusta.

Tutkimuksen tulokset esitetään sekä koko ammattikorkeakoulusta että koulutusalojen vertailuna. Koulutusaloittaista jaottelua käytetään tulosaluejaon sijaan, koska näin mahdollistuu myös tutkimuskysymysten keskinäinen tulosvertailu eli koulutuksen työelämäyhteyksien ja valmistuneiden työllistymisen välisten yhteyksien analysointi. Työelämäyhteistyön tulokset on koottu myös tulosalueittain 1.8.2004 voimaan tulleen tulosaluejaon mukaan. Nämä tiedot esitetään erillisessä koosteessa, joka on ladattavissa osoitteesta http://www.turkuamk.fi/yhteiskuntavastuu/i_sost.html.

4.2 Tutkimusaineistot ja analysointimenetelmät

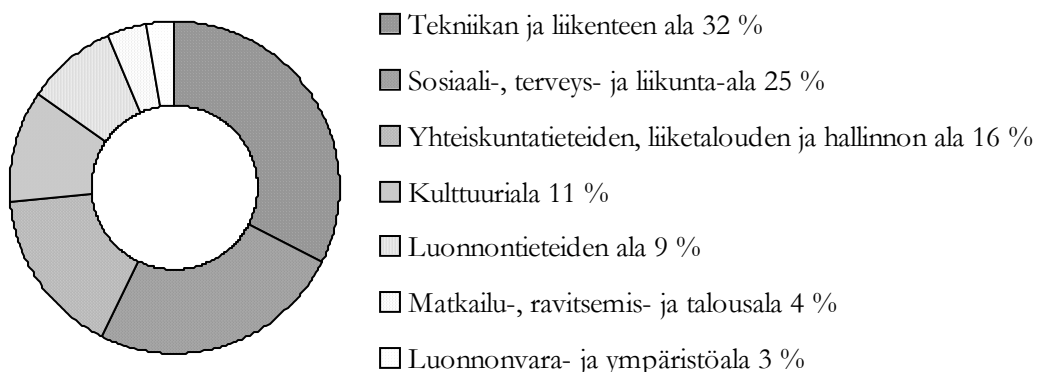
Tutkimuksen aineiston muodostivat erilaiset tilastoaineistot. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen haettiin vastauksia Turun ammattikorkeakoulussa kootun tilastoaineiston avulla. Aineisto muodostui koulutusohjelmittain kerätyistä Excel-taulukoista (liite 2). Taulukoihin oli koottu tietoa siitä, kuinka paljon ja missä muodossa koulutusohjelmat olivat tehneet yhteistyötä työelämän kanssa vuonna 2003. Lomakkeeseen oli nimetty myös yhteistyöyritysten ja -organisaatioiden sijaintipaikkakunta. Tilastot saatiin 32 koulutusohjelmasta, joten tältä osin vastausprosentiksi muodostui 88,9 %. Kahdessa tapauksessa kaksi samalla paikkakunnalla toimivaa koulutusohjelmaa oli ilmoittanut tietonsa yhdistettyinä ja kaksi koulutusohjelmaa oli raportoinut tiedot hieman toisista poikkeavalla lomakkeella. Nämä laskettiin mukaan soveltuvin osin. Tilastoja analysoitiin Excel- ja SPSS-ohjelmilla sekä MapInfo-paikkatietojärjestelmällä. Tuloksia havainnollistetaan myös kuvioin.

Toiseen tutkimuskysymykseen etsittiin vastauksia Tilastokeskuksen sijoittumispalvelun työllistymistilastoista, opetusministeriön AMKOTA-tietokannasta sekä ammattikorkeakoulujen yhteishaku- eli AMKYH-tilastoista. Tilastokeskukselta käytettiin seuraavia sijoittumistilastoja (AMK_A-F): tutkintojen määrä, työllistyminen ja työttömyys, opiskelu tutkinnon jälkeen, työllistyminen toimialoittain sekä asuinalue ja alueellinen työllistyminen. Tilastoja tutkittiin vuosilta 1999–2002, joka on uusin päivitet-

ty tilastovuosi. Osassa tilastoja uusimmat tiedot oli saatavissa vuosilta 2000 tai 2001. Tilastokeskuksen työllistymistiedot perustuvat kolmen ja puolen edeltävän vuoden aikana valmistuneista kerättyihin tietoihin. Tilastokeskus ei huomioi työllistymisen laatua, kuten määräaikaaisuutta tai vastaavuutta koulutukseen. Tilastokeskus käyttää opetushallinnon tutkintonimikkeisiin perustuvaa luokittelua ja AMKOTA-tietokannassa käytetään puolestaan koulutusaloittaista luokitusta.

Tämän tutkimuksen tuloksien esittämisessä käytetty jaottelu perustuu Tilastokeskuksen ja AMKOTAn luokittelun yhdistämiseen niin, että se on mahdollisimman informatiivinen Turun ammattikorkeakoulun kannalta. Esimerkiksi Tilastokeskuksen käyttämä termi palvelualat on muutettu matkailu-, ravitsemis- ja talousalaksi tai restonomiopiskelijoiksi Turun ammattikorkeakoulun koulutuksen mukaan. Turun ammattikorkeakoulusta tekniikan ja liikenteen koulutusosalta puolestaan valmistuu paitsi insinöörejä, myös laboratorioanalytikkoja, joihin myös viitataan erikseen.

Turun ammattikorkeakoulun koulutusajajako, koulutuspaikkakunnat ja tutkintonimikkeet on esitelty liitteessä 1. Saman alan koulutusohjelmat sijaitsevat useilla eri paikkakunnilla. Koulutusalat ovat myös opiskelijamääriltään varsin eri kokoisia. Koulutusaloittaisia tuloksia on siis tulkittava suhteutettuna opiskelijamääriin. Turun ammattikorkeakoulun opiskelijamäärä jakaantui koulutusaloittain vuonna 2003 seuraavasti (kuvio 2): tekniikan ja liikenteen alalla oli 2701 opiskelijaa (32 %), sosiaali- ja terveysalalla 2065 (25 %), yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla 1362 (16 %), kulttuurialalla 905 (11 %), luonnontieteiden alalla 732 (9 %), matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla 335 (4 %) ja luonnonvara- ja ympäristöalalla 224 opiskelijaa (3 %).

Kuvio 2. Turun ammattikorkeakoulun opiskelijamäärät koulutusaloittain 2003.

Luonnontieteiden koulutusala muodostuu Turun ammattikorkeakoulussa tietojenkäsittelyn koulutusohjelmasta. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala puolestaan tarkoittaa Turun ammattikorkeakoulussa palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelmaa ja luonnonvara- ja ympäristöalan muodostavat kalatalouden ja kestävä kehityksen koulutusohjelmat.

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma sijoittui vuoden 2002 loppuun asti yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusosalalle. Vuoden 2003 alusta opetusministeriön luokitusperusteiden muuttuessa koulutusohjelma siirrettiin kulttuurialan koulutusalaan kuuluvaksi. Koulutusohjelmasta valmistuneiden tutkintonimike on kuitenkin edelleen liiketalouden ja hallinnon alaan viittaava tradenomi. Tilastokeskuksen uusimmat tiedot ovat vuodelta 2002, jolloin kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma sijoittui opetusministeriön luokittelussa yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusosalalle. Vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma luokiteltiin tässä tutkimuksessa myös vuoden 2003 työelämäyhteyksien osalta yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusosalalle.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteydet

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä haettiin tietoa Turun ammattikorkeakoulun eri koulutusohjelmien työelämäyhteyksistä: yhteistyökumppanien määrästä, sektorista, maantieteellisestä sijainnista sekä yhteyksien määrästä ja yhteistyömuodoista. Tulokset esitetään sekä koko ammattikorkeakoulusta että koulutusaloittain opiskelijamäärään suhteutettuna. Tiedot saatiin 32 koulutusohjelmasta, kun koulutusohjelmia on kaikkiaan 36. Tietojen puute keskittyy matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle, jonka ainoasta koulutusohjelmasta ei saatu tietoja, sekä kulttuurialalle, josta taulukkomuotoiset raportit saatiin vain kolmelta koulutusohjelmalta, kun alaan kuuluu kaikkiaan kuusi Turun ammattikorkeakoulun koulutusohjelmaa. Näin ollen kulttuurialan tiedot eivät ole vertailukelpoisia muihin koulutusaloihin.

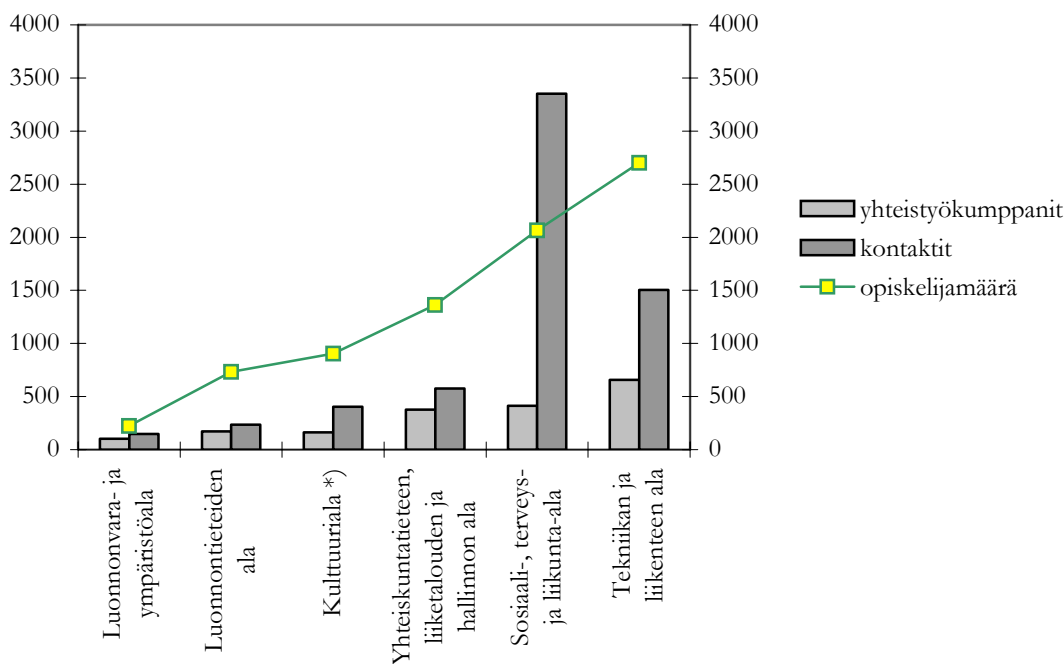
5.1.1 Yhteistyökumppanien ja työelämäkontaktien määrä

Koulutusohjelmilta kerätyn taulukkoraportoinnin mukaan vuonna 2003 Turun ammattikorkeakoulun koulutusohjelmilla oli 1725 työelämäyhteistyökumppania, joihin oli yhteensä 6118 kontaktia. Yhteistyökumppanien määrästä on poistettu päällekkäisyydet, jotka muodostuvat siitä, että eri aloilla on yhteyksiä samoihin kumppaneihin.

Määrällisesti eniten yhteistyökumppaneita oli tekniikan ja liikenteen alalla (38 % kaikista raportoiduista yhteistyötahoista). Opiskelijamäärään suhteutettuna eniten yhteistyökumppaneita oli luonnonvara- ja ympäristöalalla (0,46 kumppania / opiskelija) ja toiseksi eniten yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon alalla (0,28 kumppania / opiskelija). Koko ammattikorkeakoulun keskiarvo oli 0,22 yhteistyökumppania / opiskelija. Kulttuuriala näyttää jäävän muista aloista yhteistyökumppanien määrässä, mutta tiedot eivät ole vertailukelpoisia.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla oli puolestaan ylivoimaisesti eniten yhteenlaskettuja kontakteja yhteistyökumppaneihinsa. Myös opiskelijamäärään suhteutettuna alalla tehtiin eniten työelämäyhteistyötä (1,62 työelämäkontaktia / opiskelija). Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala oli ainoa, jossa työelämäyhteyksien määrä oli suurempi kuin opiskelijamäärä. Ala nosti yksinään koko ammattikorkeakoulun keskiarvon niin korkealle (0,77 kontaktia / opiskelija), että mikään muu ala ei ylittänyt keskiarvoa. Toiseksi eni-

ten kontakteja opiskelijamäärään suhteutettuna oli luonnonvara- ja ympäristöalalla (0,67 kontaktaa / opiskelija). Luonnontieteiden ala (tietojenkäsittely) jää yhteyksien määrässä muista aloista. Kuvio 3 ja taulukko 1 havainnollistavat tulosta. Mitä lähemmäksi pylväät nousevat opiskelijamäärää kuvaavaa janaa, sitä enemmän työelämäyhteyksiä koulutusosalalla on opiskelijamäärään suhteutettuna. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala on ainoa, jossa kontakteja kuvaava pylväs ja opiskelijamäärä jana leikkaavat toisensa. Myös luonnonvara-alalla työelämäyhteyksien määrä on lähellä opiskelijamäärää. Luonnontieteiden alan, kulttuurialan sekä yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon työelämäkontaktien määrä jää suhteessa eniten opiskelijamäärästä.

Kuvio 3. Turun ammattikorkeakoulun Työelämäyhteydet koulutusaloittain 2003.

Taulukko 1. Yhteistyökumppanien ja -kontaktien määrä koulutusaloittain opiskelijamäärään suhteutettuna 2003.

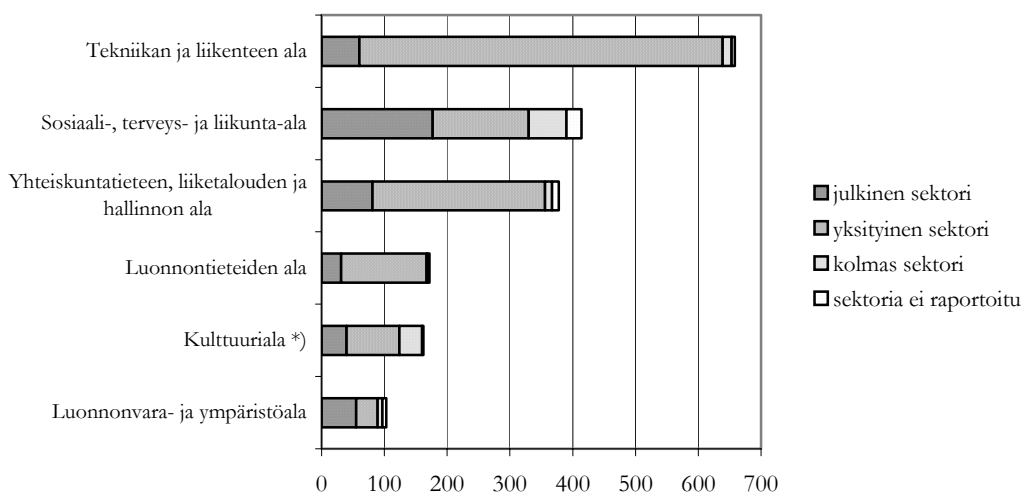
Koulutusala	kumppaneita/ opiskelija	yhteyksiä/ opiskelija
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	0,23	1,62
Tekniikan ja liikenteen ala	0,24	0,56
Luonnonvara- ja ympäristöala	0,46	0,67
Yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon ala	0,28	0,42
Luonnontieteiden ala	0,23	0,32
Kulttuuriala *)	0,18	0,45
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	tietoja ei saatu	tietoja ei saatu
Koulutusalat keskimäärin	0,22	0,77

*) Kulttuurialan tiedot saatiin vain kolmesta koulutusohjelmasta.

5.1.2 Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökumppanit

Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökumppanit edustivat pääasiassa yksityistä sektoria. Kaikista Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökumppaneista noin kaksi kolmasosaa (68 %) oli yksityiseltä sektorilta, 22 % julkiselta sektorilta ja 8 % kolmannelta sektorilta. Suuri osa yhteistyökumppaneista oli varsinaissuomalaisia pk-yrityksiä, joihin oli yksittäisiä kontakteja. Koulutusaloittain tarkasteltuna vain sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala sekä luonnonvara- ja ympäristöala poikkesivat muista aloista; niillä oli enemmän julkisen kuin yksityisen sektorin kumppaneita. Kolmannen sektorin edustajia oli lähinnä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sekä kulttuurialan yhteistyökumppaneina (kuvio 4).

Vaikka yhteistyökumppanit olivat pääosin yksityiseltä sektorilta, kontaktit keskittyivät julkiselle sektorille. Tätä selittää se, että julkisen sektorin kumppaneita oli määrällisesti vähemmän, mutta samojen yhteistyökumppanien kanssa toteutettiin useita yhteistyöprojekteja. Yrityssektorille suuntautuneet kontaktit olivat sen sijaan usein yksittäisiä. Suurin yhteistyökumppani yhteyksien määrässä mitattuna oli Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, jonka kanssa raportoitiin kaikkiaan 1280 yhteistyökontaktia, eli yli 20 % kaikista yhteyksistä. Näistä Turun yliopistollisen keskussairaalan osuus oli yli 900 kontaktia eli 16 %. Muilla kärkisijoilla oli Varsinais-Suomen kuntia, kuten Turku (12 %), Salo (3 %), Raisio (2 %) ja Naantali (2 %). Näissäkin korostuivat terveysalan yhteydet. Yhteistyökontaktien määrässä Top ten -listalle mahtui vain yksi yksityisen sektorin edustaja, Nokia Oyj 1,6 %:n osuudella kontakteista. Muita merkittäviä yhteistyöyrityksiä olivat Perkin Elmer (Wallac), Wärtsilä Finland, Fortum, Raisio Yhtymä ja Orion, joihin kuhunkin oli n. 20–30 kontaktia.

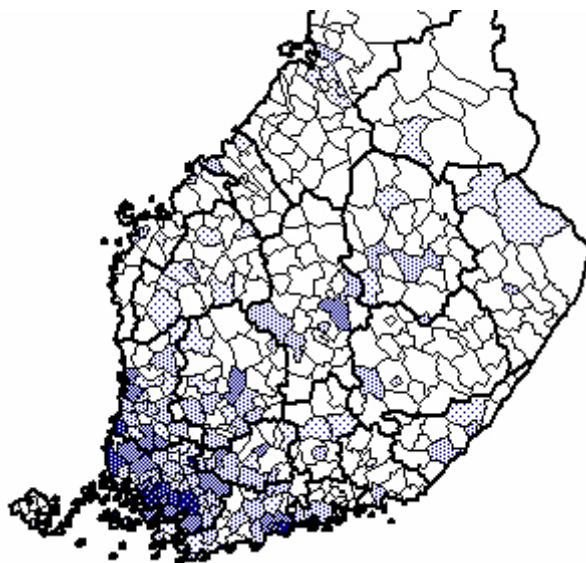

Kuvio 4. Turun ammattikorkeakoulun koulutusalojen yhteistyökumppanit sektoreittain 2003.

5.1.3 Yhteistyökumppaneiden maantieteellinen sijainti

Turun ammattikorkeakoulun koulutusohjelmilla oli yhteistyökumppaneita yhteensä 150 suomalaisen kunnan alueella eli kolmasosassa Suomen kunnista. Yhteydet keskityvät Lounais-Suomeen. Yhteistyökumppaneista lähes 75 % ja kontakteista runsas 87 % sijaitsi Varsinais-Suomessa, erityisesti Turun, Salon ja Raision kaupungeissa. Myös Naantalissa, Kaarinassa, Loimaalla, Uudessakaupungissa ja Kaarinassa sijaitsi paljon työelämäkumppaneita. Kontaktien määrässä myös sairaalakaupungit Paimio ja Halikko nousivat kärkikymmenikköön. Työelämäyhteyksiä oli kaikkiaan 52 varsinaissuomalaisessa kunnassa, eli neljässä kunnassa, Askaisissa, Pyhärannassa, Velkualla ja Västankjärissä, ei raportoinnin mukaan ollut yhtään yhteistyökumppania. Varsinais-Suomen ulkopuolella yhteistyökumppaneita oli eniten Helsingissä, Tampereella ja Forssassa sekä Raumalla ja Porissa. Kuvio 5 on rajattu karttakuva Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksistä eteläisessä Suomessa. Koko Suomen kartta ja tarkennettu Varsinais-Suomen kartta ovat liitteenä 3.

Yhteyksien sijainnissa korostuvat sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan laajan työelämäyhteyden kautta kaupungit, joissa sijaitsee yksi tai useampi sairaala. Kumppanit jakaantuvat melko samalla tavalla kaikilla koulutusaloilla. Pienillä koulutusaloilla on havaittavissa joitakin poikkeuksia, esimerkiksi luonnonvara- ja ympäristöalalla on yhteyksiä muita koulutusaloja laajemmalle Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomeen, mihin vaikuttavat esimerkiksi riistan- ja kalantutkimuskeskusten ja ympäristökeskusten sijainti. Keski-suomalaisen Laukaan kunnan osuutta selittävät rakennustekniikan koulutuksen yhteydet Laukaassa vuonna 2003 järjestetyille asuntomessuille.

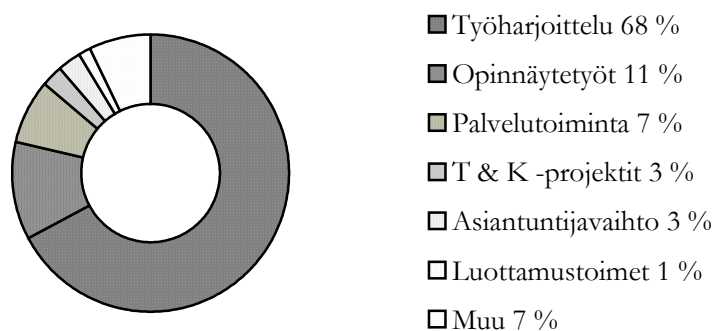

Kuvio 5. Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksien maantieteellinen sijainti 2003. Karttapohja: Tilastokeskus, SuomiCD. Kartan muokkaus: Jarmo Virta, Turun AMK.

Varsinais-Suomen seutukuntien välillä eroja yhteyksien sijainnissa muodostui jonkin verran sen mukaan, millä paikkakunnilla valtaosa koulutusalan koulutusohjelmista sijaitsi. Yhteydet eivät levinneet kovin laajalle seutukuntien sisällä, vaan esimerkiksi Loimaan seudun kontaktit olivat keskittyneet Loimaan kaupunkiin. Myös Salon seudulla vaikutukset ulottuivat lähinnä Salon ja Halikon kuntiin ja Turunmaan saaristossa Paraisille.

5.1.4 Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteistyön muodot

Turun ammattikorkeakoulun merkittävin yhteistyömuoto oli työharjoittelu. Kaikkiaan raportoitiin 4187 työharjoittelua, mikä muodosti 68 % kaikista työelämäkontakteista. Opinnäytetöiden toimeksiantoja raportoitiin 707 eli 11 % kontakteista. Palvelutoiminta muodosti 7 %, tutkimus- ja kehitysprojektit 3 %, asiantuntijavaihto 3 % ja luottamustoimet 1 % yhteyksistä. (kuvio 6.) AMKOTA-tilastojen mukaan vuonna 2003 Turun ammattikorkeakoulussa tehtiin 1385 opinnäytetyötä, joista 65 % oli toimeksiantoja. Eniten toimeksiannettuja opinnäytetöitä tehtiin tekniikan ja liikenteen alalla (90 % opinnäytetöistä), luonnontieteiden alalla eli tietojenkäsittelyn koulutuksessa (n. 80 %) ja sosiaali-, terveyst- ja liikunta-alalla (n. 80 %).

Kuvio 6. Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteistyön muodot 2003.

Taulukkoon 2 on ristiintaulukoitu koulutusalat ja niiden raportoimat yhteistyömuodot. Taulukosta selviää, että kaikilla aloilla työharjoittelu oli merkittävä yhteistyömuoto. Erityisesti sosiaali-, terveyst- ja liikunta-alalla työharjoittelua tehdään paljon: kaksi kolmasosaa raportoituista työharjoitteluista oli kyseiseltä alalta. Kulttuurialalla yhteistyömuotojen jakautuminen on hieman muita aloja tasaisempaa: työharjoittelun rinnalle nousee palvelutoiminta, joka tarkoittaa esimerkiksi tilaustöitä, näyttelyjä ja esiintymisiä. Myös luottamustoimet korostuivat kulttuurialan raportoinnissa.

Palvelutoiminta näkyi myös tekniikan ja liikenteen alan yhteistyössä. Turun ammattikorkeakoulu tekee työelämäyhteistyötä esimerkiksi autojen katsastustoiminnassa. Eniten tutkimus- ja kehitysprojekteja opiskelijamäärään suhteutettuna tehtiin luonnonvara- ja ympäristöalalla.

Asiantuntijavaihto oli kartoituksen mukaan yllättävän vähäistä Turun ammattikorkeakoulun koulutuksessa. Asiantuntijavaihdon osuus kaikista yhteyksistä oli suurin yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon alalla eli tradenomikoulutuksessa. Tämän taustalla vaikuttivat raportointiin liittyvät ongelmat. Vain harvat koulutusohjelmat olivat raportoineet esimerkiksi sivutoimisista opettajista, vaikka sivutoimisia palvelusuhteita on huomattava määrä Turun ammattikorkeakoulun kaikista palvelusuhteista. Nämä muodostuvat esimerkiksi vierailevina luennoitsijoina toimivista työelämän edustajista. Myös suuri osa ulospäin suuntautuvasta asiantuntijavaihdosta puuttuu raporteista. Tällä tarkoitetaan ammattikorkeakoulun päätoimisen henkilökunnan muissa organisaatioissa pitämää koulutusta tai luentoja. Nämä puutteet aineistonkeruussa pyritään korjaamaan seuraavien vuosien raportoinnissa.

Taulukko 2. Turun ammattikorkeakoulun koulutusalojen työelämäyhteistyön muodot 2003.

	Työharjoittelu	Opinnäytetyöt	Palvelutoiminta	Asiantuntijavaihto	T&K-projektit	Luottamustoimet	Muu	YHTEENSÄ
Tekniikan ja liikenteen ala	739	220	215	50	80	8	193	1505
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2822	243	152	44	53	30	7	3351
Yhteiskuntatiet., liiketalouden ja hallinnon ala	303	118	9	50	11	10	73	574
Kulttuuriala	78	30	73	6	0	45	173	405
Luonnontieteiden ala	152	70	9	4	0	0	0	235
Luonnonvara- ja ympäristöala	93	26	3	9	16	0	2	149
YHTEENSÄ	4187	707	461	165	160	93	448	6118

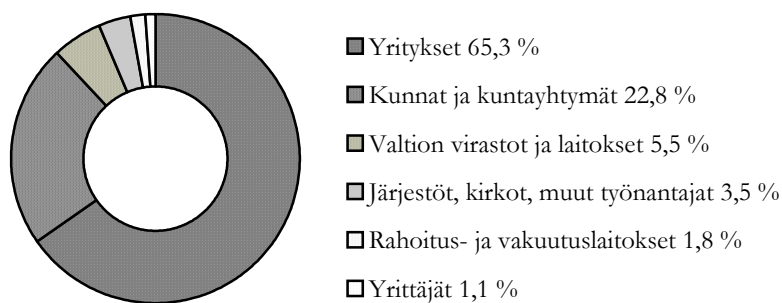
5.2 Työllistyminen Turun ammattikorkeakoulusta

5.2.1 Työllistyminen työnantajasektoreittain

Tilastokeskus kerää vuosittain tietoja kolmen ja puolen edeltävän vuoden aikana työllistyneistä. Tilastot kootaan viiveellä, joten vuoden 2003 tilastoja ei ole vielä käytettävissä. Kaikki tulokset on esitetty uusimpien käytettävissä olevien tietojen mukaan.

Vuoden 2002 lopussa Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllisyysaste (84,7 %) oli edeltävien vuosien tapaan hieman maan keskiarvoa korkeampi. Työllisissä olivat mukana työn ohessa opiskelevat. Korkeimmat työllisyysasteet (yli 85 %) olivat liikelatouden ja hallinnon, tekniikan ja liikenteen, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta sekä sosiaali- ja terveystaloilta valmistuneilla. Työttömien osuus (6,1 %) oli edelleen koko maata hieman alempi. Suurimmillaan työttömyysriski oli vastavalmistuneilla, joista runsas 10 % oli työttömänä (koko maassa 9,5 %). Vuotta aikaisemmin valmistuneista työttömänä oli enää alle 6 % (koko maassa 6,6 %).

Työnantajasektoreittain tarkasteltuna Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneista ja työllistyneistä henkilöistä runsas 65 % oli vuonna 2000 työssä yksityisellä sektorilla (koko maan ammattikorkeakoulujen keskiarvo oli 61 %). Ero yliopistosektoriin oli selkeä: Turun yliopiston valmistuneista työllisistä hieman yli 20 % ja Åbo Akademin valmistuneista 30 % oli työllistynyt yrityksiin. Turun ammattikorkeakoulusta kuntasektorin (23 %) ja valtion (5 %) tehtäviin työllistyneiden osuudet olivat samansuuntaisia kuin muillakin ammattikorkeakouluilla. Kolmas sektori (3,5 %) sekä rahoitus- ja vakuutuslaitokset (2 %) työllistivät Turun ammattikorkeakoulun kasvatteja hieman vähemmän kuin muualla maassa. Yrittäjiksi oli ryhtynyt vain 1 % Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneista (koko maassa 2,5 %). (Kuvio 7.)

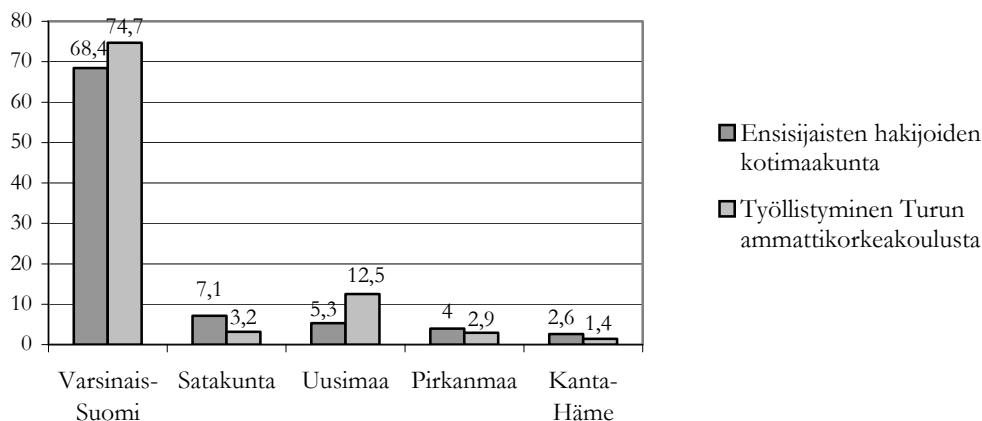
Kuvio 7. Työllistyminen Turun ammattikorkeakoulusta työnantajasektoreittain.

5.2.2 Alueellinen työllistyminen

Alueellisen vaikuttavuuden kannalta tavoitteena ei välttämättä ole korkea rekryointiaste ammattikorkeakoulun sijaintimaakunnasta, mutta kylläkin työllistäminen omalle alueelle tutkinnon suorittamisen jälkeen. Tähän perustui myös Mäkisen ja Korhosen (1999) metaforinen jaottelu.

Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneista työllisistä lähes 75 % oli vuoden 2001 lopussa työssä Varsinais-Suomessa. Uudellemaalle työllistyi 12,5 %, Satakuntaan ja Pirkanmaalle kumpaankin noin 3 % ja Kanta-Hämeeseen 1,5 %. Korkein alueellinen työllistymisaste on pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluilla (noin 90 %). Uudenmaan ulkopuolisista ammattikorkeakouluista Svenska Yrkeskolan Pohjanmaalla (82 %) ja Oulun seudun ammattikorkeakoulu (78 %) kouluttivat enemmän osaajia omaan maakuntaansa kuin Turun ammattikorkeakoulu. Kansallinen keskiarvo oli noin 61 %.

Aloittavien ammattikorkeakouluopiskelijoiden kotipaikkatietoja ei kerätä systemaattisesti. Suuntaa-antavaa tietoa ammattikorkeakoulujen rekryointialueista voidaan kuitenkin saada hakijoista (AMKYH-tilasto). Vuonna 2003 syksyn ja kevään yhteishaussa Turun ammattikorkeakoulun ensisijaisista hakijoista 68 % asui hakuhetkellä Varsinais-Suomessa. Muita rekryointialueita olivat Satakunta 7 %, Uusimaa 5 %, Pirkanmaa 4 % ja Kanta-Häme 2,5 %. Kuviossa 8 esitetään rinnakkain Turun ammattikorkeakoulun rekryointialueet ja työllistymisalueet.

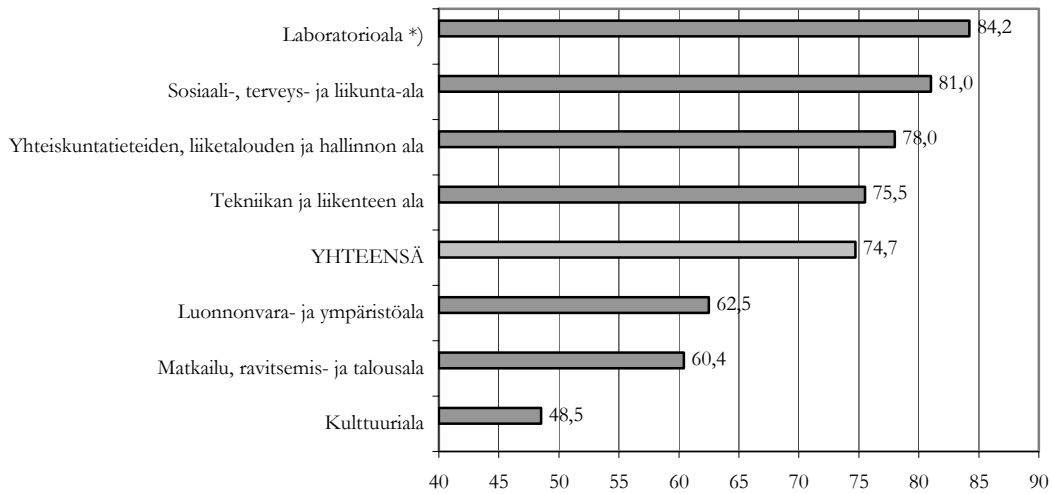

Kuvio 8. Turun ammattikorkeakoulun rekryointi- ja työllistämisalueet.

Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneista Varsinais-Suomeen työllistyneiden osuus (75 %) on suurempi kuin Varsinais-Suomesta kotoisin olevien hakijoiden osuus (68 %). Tällä perusteella Turun ammattikorkeakoulu voitaisiin määritellä Mäkisen ja Korhosen tutkimukseen viitaten suihkukaivoksi, jolla on myös hieman imua ulkopuolelta. Turun ammattikorkeakoulu siis kouluttaa lähinnä Varsinais-Suomesta kotoisin olevia opiskelijoita työhön Varsinais-Suomeen. Luotettavampi tulos saataisiin vertaamalla työllistymistietoja opiskelupaikan vastaanottaneiden eikä hakijoiden kotipaikkatietoihin. Tällaisia tilastoja ei kuitenkaan toistaiseksi ole saatavissa. Aloittavien opiskelijoiden kotipaikkatietojen tilastointi AMKOREK-tietokantaan alkaa syksyllä 2004.

Vastavuoroisesti selvitettiin myös muista ammattikorkeakouluista valmistuneiden sijoittumista Varsinais-Suomeen. Varsinais-Suomi näyttää rekrytoivan Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneiden lisäksi erityisesti Satakunnan (13 %) ja Hämeen ammattikorkeakoulujen (7,5 %) kasvatteja. Varsinais-Suomeen muuttaa Satakunnasta ja Kanta-Hämeestä enemmän ammattikorkeakoulusta valmistuneita kuin täältä vastavasti lähtee kyseisiin maakuntiin. Sen sijaan Uudellemaalle muuttaa enemmän väkeä kuin sieltä Varsinais-Suomeen (1,5 %). Samoin Pirkanmaa on niukasti Varsinais-Suomea voitolla (2 %).

Koulutusaloittain tarkasteltuna omaan maakuntaan työllistivät Turun ammattikorkeakoulusta erityisesti sosiaali- ja terveysala (81 % valmistuneista työllisistä), yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala eli tradenomit (78 %) ja tekniikan ala (insinöörit 75,5 % ja laboratorioanalytytikot 84,2 %). Laboratorioala kuuluu tekniikan ja liikenteen koulutusalaan, mutta Tilastokeskus luokittelee sen AMKOTA-tietokannasta poiketen erikseen eri tutkintonimikkeen perusteella. Laboratorioalalla on poikkeuksellisen hyvä alueellinen työllistävyys Varsinais-Suomessa. Matkailu- ravitsemis- ja talousalalta valmistuvien restonomien alueellinen työllistyminen heikkeni 2000–2001 yli 15 prosenttiyksikköä 76 %:sta 60 %:iin. Heikoimmin omaan maakuntaan työllistettiin kulttuurialalta, josta valmistuneista työllisistä alle puolet työllistyi Varsinais-Suomeen. Tilastointiperusteiden muutosten vuoksi luonnontieteiden alan (tietojenkäsittelyn koulutusohjelma) tiedot puuttuvat. (Kuvio 9.)

*) Laboratorioala kuuluu tekniikan ja liikenteen koulutusalaan.

Kuvio 9. Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistyminen Varsinais-Suomeen.

Tilastokeskuksen mukaan Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneista runsas 13 prosenttia jatkaa opintojaan muutaman vuoden sisällä valmistumisestaan (kansallinen keskiarvo 11 %). Valtaosa opintojaan jatkavista opiskelee työn ohessa. Heistä kaksi kolmasosaa tähtää yliopistotutkintoon. Opintojaan jatkavat ovat useimmiten naisia (60 %). Huomattava osa muuttaa Varsinais-Suomesta jatkaakseen opintojaan jossain muualla (60 %). Suurinta jatko-opiskeluhalukkuutta osoittivat heikoimmin työllistyneet eli kulttuurialan opiskelijat, erityisesti musiikin- tai tanssinopettajan koulutuksesta valmistuneista lähes 40 % jatkoi opintojaan (koko maa 34,6 %).

6 POHDINTA

6.1 Tulosten yhteenveto ja johtopäätökset

Turun ammattikorkeakoulun koulutuksella on laajat yhteydet työelämään. 32 koulutusohjelmaa raportoi yhteensä yli 1700 eri yhteistyökumppanista, joihin oli vuonna 2003 yhteensä yli 6000 kontaktia. Yhteistyökumppaneista kaksi kolmesta edustaa yksityistä sektoria, mutta yhteenlasketuista kontakteista kaksi kolmasosaa keskittyy julkiselle sektorille. Suurin osa kumppaneista on siis yksityiseltä sektorilta, usein pk-yrityksiä, mutta kontaktit niihin ovat usein yksittäisiä. Julkisen sektorin kumppaneita on määrällisesti vähemmän, mutta niihin on enemmän kontakteja. Niillä aloilla, joilla on eniten julkisen sektorin kumppaneita, on myös eniten kontakteja opiskelijamäärään suhteutettuna. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala on omaa luokkaansa kontaktien määrässä. Tyypillisin työelämäyhteistyön muoto Turun ammattikorkeakoulussa on sosiaali- ja terveysalan harjoittelu, mikä näkyy erityisesti julkisen sektorin kontaktien määrässä. Toiseksi eniten yhteyksiä työelämään opiskelijamäärään suhteutettuna on luonnonvara- ja ympäristöalalla.

Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneilla on hyvät työllisyysnäköymät. Suurin osa valmistuneista työllistyy melko nopeasti valmistumisensa jälkeen. On kuitenkin huomattava, että Tilastokeskus ei huomioi työllistymisen laatua, kuten vastaavuutta koulutukseen. Turun ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistymisessä näkyy myös työelämäyhteistyötä vastaava sektorijako: kaksi kolmesta työllistyneestä sijoittuu yksityiselle sektorille. Yliopistosektoriin verrattuna ero on huomattava; Turun tiedekorkeakoulut tuottavat työvoimaa erityisesti julkiselle sektorille. Työllistymistilastoista ei saada selville yksittäisiä työnantajia, mutta yhtenevien osuuksien perusteella voidaan olettaa, että koulutuksen aikana saadut kontaktit työelämään ovat avuksi työllistymisessä valmistumisen jälkeen.

Työllistymistietojen perusteella Turun ammattikorkeakoulu on merkittävä alueellinen vaikuttaja. Turun ammattikorkeakoulu palvelee omaa maakuntansa vastaamalla työvoimatarpeeseen. Kolme neljäsosaa työllistyneistä sijoittuu valmistumisensa jälkeen työhön Varsinais-Suomeen. Omaan maakuntaan työllistyneiden valmistuneiden osuus on hieman suurempi kuin Varsinais-Suomen osuus Turun ammattikorkeakoulun opiskelijarekrytoinnissa, joka keskittyy myös vahvasti omaan maakuntaan ja sen ympäristöön. Opiskelijoita tulee Turun ammattikorkeakouluun Varsinais-Suomen lisäksi esimerkiksi Uudenmaan, Satakunnan, Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen maakunnista.

Turun ammattikorkeakoulu toimii siis Mäkisen & Korhosen (1999) metaforista ”suihkukaivona”, jolla on jonkin verran imua myös oman maakunnan ulkopuolelta. Tulokset ovat suuntaa-antavia; validimmat tulokset saataisiin vertaamalla työllistymisaluetietoja opiskelupaikan vastaanottaneiden – ei hakijoiden – kotipaikkatietoihin. Tällaisia tilastoja ei kuitenkaan tätä kartoitusta tehtäessä ollut saatavissa.

Korkeimmat työllisyysasteet ovat liiketalouden ja hallinnon, tekniikan ja liikenteen, sosiaali- ja terveys- sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousaloilta valmistuneilla. Kolme ensiksi mainittua alaa työllistävät myös eniten omaan maakuntaan. Erityisen voimakas imu Varsinais-Suomessa on laboratorioalan asiantuntijoille. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneet restonomit työllistyvät hyvin, mutta muita useammin etäämmälle opiskelumaakunnastaan. Kulttuurialalta työllistytään heikoimmin niin omaan maakuntaan kuin kokonaisuudessaankin.

Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökumppanit sijaitsevat valtaosin omassa maakunnassa, mikä tukee myös alueellista työllistymistä. Turun ammattikorkeakoulun toiminta-alue voidaan määritellä yleisesti ottaen yhtäpitäväksi maantieteellisen lähialueen kanssa. Joitakin yksittäisiä eroja on havaittavissa. Harvinaisemmilta aloilta työllistytään usein hieman etäämmälle opiskelupaikasta. Näin ollen esimerkiksi luonnonvara- ja ympäristöalan työelämäkontaktit ja valmistuneiden tulevat työpaikat sijaitsevat laajemmalla alueella kuin omassa maakunnassa. Myös matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta lähdetään usein kauemmas työhön. Alan työelämäyhteyksiä ei valitettavasti saatu mukaan tutkimukseen. Kulttuurialalla monet valmistuneet muuttavat pois Varsinais-Suomesta jatkokoulutusmahdollisuuksien parantamiseksi. Koko ammattikorkeakoulua koskeva ja koulutusaloittainen tai tulosalueittainen toiminta-alueen tarkastelu ei anna tarkkaa tietoa maantieteellisen lähialueen ja toiminta-alueen vastaavuudesta. Siitä saadaan kuitenkin suuntaa-antavaa tietoa. Tarkkojen tulosten saamiseksi maantieteellistä toiminta-alueita pitäisi analysoida koulutusohjelmittain, mikä ei ollut tämän työn puitteissa mahdollista.

Tämä tutkimus toteutettiin proseminaaritutkielmana Turun yliopiston kasvatustieteen laitokselle. Tässä raportissa esitettyjen koulutusaloittaisten tulosten lisäksi vastaavat tiedot koottiin myös tulosalueittain. Tulosalueittaiset tiedot on ladattavissa Internetistä osoitteesta http://www.turkuamk.fi/yhteiskuntavastuu/i_sost.html. Tiedot on esitetty tiivistettynä myös Turun ammattikorkeakoulun yhteiskuntavastuuraportissa osoitteessa <http://www.turkuamk.fi/yhteiskuntavastuu/yhteys>.

6.2 Kohti oppivaa aluetta

Oppivan alueen muodostaa oppivien organisaatioiden verkosto. Vielä ei olla täysin yksiselitteisesti pystytty määrittelemään oppivaa organisaatiota, saati sitten oppivaa aluetta. Muun muassa Goddardin ja Floridan mukaan oppivan alueen lähtökohtana ovat verkostotieto ja strategioiden luominen organisaatioiden yhteisten tavoitteiden pohjalta. Toiminnan pyrkimyksenä on alueen kehittyminen ja jatkuva oppiminen. Oppivan alueen teoriaa on vaikea soveltaa näin pienen mittakaavan tutkimukseen. Tässä työssä ei pyritty selvittämään koko maakunnan organisaatioiden keskinäisiä verkostoja. Tämä tutkimus osoitti, että Turun ammattikorkeakoululla on lukuisia yhteistyökumppaneita ja aktiivista työelämäyhteistyötä Varsinais-Suomen maakunnassa, mutta se ei riitä perusteeksi määrittää Varsinais-Suomea ”oppivaksi alueeksi”.

Kokonaisen maakunnan muodostuminen kriteerit täyttäväksi oppivaksi alueeksi on varsin epätodennäköistä tai ainakin hyvin vaativaa. Lähemmäs oppivaa aluetta voidaan sen sijaan päästä tiiviimmissä osaamiskeskittymissä. Hyvä esimerkki on Itä-Turkuun muodostunut ICT- ja bioteknologia-alue Turku Science Park -tiedepuisto, joka kokoaa yhteen alueen yritykset ja korkeakoulut. Tässä tutkimuksessa tuli esiin bio- ja laboratorioalan vetovoima ja tarve alan osaajille Turussa. Kai Lahtonen toteaa artikkelissaan (TS 19.6.2004), että bioalalla Turun kaupungin, korkeakoulujen ja yritysten pitkäjänteinen yhteistyö on tuottanut tulosta. Turku Science Parkin tytäryhtiön BioTurun uusi strategia työstettiin ja sitä toteutetaan yhteistyössä kaikkien BioTurun toimijoiden kesken. Strategiassa keskitytään tutkimuksen ja palvelurakenteen vahvistamiseen ja kansainvälisen liiketoimintaosaamisen kehittämiseen.

Korkeakoululainsäädännön muutoksilla korkeakoulujen aluekehitysvastuuta on korostettu yhä enemmän. Korkeakoulut ovat tärkeitä linkkejä organisaatioiden vuorovaikutteisen oppimisen kehittämisessä ja alueen kilpailukyvyyn vahvistamisessa. Toimimalla yhteistyössä toimintaympäristönsä työelämän ja muiden oppilaitosten kanssa Turun ammattikorkeakoulu on merkittävässä asemassa Varsinais-Suomen oppivien alueiden sekä koko maakunnan osaamispääoman kehittämisessä.

6.3 Yhteiset tavoitteet – yhteinen toiminta – yhteinen hyöty

Turun ammattikorkeakoulu on monialainen korkeakoulu. Monialaisuus tuo sekä etuja että haasteita. Alat ovat erilaisia ja siksi niiden vertailu on vaikeaa. Turun ammattikorkeakoulu on opiskelijamäärältään mitattuna Suomen suurin ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulu toimii seitsemällä paikkakunnalla, koulutusaloja on seitsemän, koulutusohjelmia 36 ja hallinnollisten tulosalueiden määrää vähennettiin syksyllä 2004 yhdestätoista kahdeksaan. Suuri koko, laaja toiminta-alue ja monialaisuus tuovat mukanaan monia etuja ja vahvuuksia, mutta myös haasteita. Turun ammattikorkeakoulun organisaatio onkin ollut jatkuvassa muutostilassa.

Myös ammattikorkeakoulujen lyhyt historia tuo esiin haasteita. Ammattikorkeakoulut perustettiin yhdistämällä aikaisempia opistoasteen oppilaitoksia laajemmiksi maakunnallisiksi kokonaisuuksiksi. Ammattikorkeakouluissa, niin Turussa kuin muuallakin, on kymmenen toimintavuoden jälkeen edelleen havaittavissa vanhojen opistojen rajoja ja reviierejä. Sisäinen yhteistyö on haastavaa. Ammattikorkeakoulu ei aina toimi yhtenä kokonaisuutena yhteisin tavoittein. Historia voi olla joillain aloilla niin voimakas, että yhteys ammattikorkeakouluun mielletään heikosti. Turun ammattikorkeakoulun sidosryhmäkyselystä 2004 kävi ilmi, että sisäisen yhteistyön haasteet voivat heijastua myös yhteistyössä ulospäin. Työelämän edustajien voi olla vaikea tavoittaa oikeaa henkilöä yhteistyön käynnistämiseksi. Tietoa mahdollisuuksista tarvitaan lisää.

Alueellinen työllistyminen on äkkiä ajateltuna kaikkien etu: valmistuvat saavat työtä, alue osaavaa työvoimaa ja korkeakoulu hyvää mainetta. Ilmiötä voidaan tarkastella kriittisemminkin. Korkeakoulujen kolmannen tehtävän taustalla voidaan katsoa olevan yleisen koulutusoptimismin tai -uskonnon vaikutuksia. Koulutuksella on pyritty ratkaisemaan lähes kaikki mahdolliset ongelmat väestönkasvusta ympäristöongelmiin. Valtakunnan tasolla työttömyysongelmaan on haettu ratkaisua koulutuksesta, ja nyt aluekehityksen tasapainottaminen näyttäisi olevan seuraava koulutuksen tehtävä. Myös korkeakoulutuksen ekspansiolla on vaikutusta yhteiskunnallisen ja alueellisen tehtävän korostamiseen. Kun ikäluokasta lähes kaksi kolmannesta päätyy korkeakouluun, jo valmistuneiden työllistymisen varmistamiseksi korkeakoulun on tultava lähemmäs elinkeinoelämää.

Läheisen yhteistyön elinkeinoelämän kanssa on erityisesti yliopistosektorilla pelätty johtavan yliopistojen perustehtävän, vapaan tutkimuksen, romuttumiseen, kriittisyyden unohtumiseen ja tilaustutkimusten ja -tulosten tuottamiseen. Toisaalta myös yliopistot joutuvat yhä enemmän kilpailemaan rahoituksesta erilaisten kehittämishankkeiden avulla.

Duaalimallisessa korkeakoulujärjestelmässä on tärkeää muodostaa selkeä työnjako eri korkeakoulutyyppeiden välille. Korkeakoululainsäädännön mukaan yliopistojen toiminta pohjautuu tieteelliseen perustutkimukseen, johon myös korkeakoulujen opetuksen tulee perustua. Kiinteästi tähän perustehtävään kuuluu vuonna 2005 voimaan tulevasa yliopistolaisissa toimiminen yhteistyössä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Ammatikorkeakoulut puolestaan keskittyvät lakisääteisesti opetuksen lisäksi harjoittamaan ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

6.4 Tutkimusmenetelmän arviointia

Tilastoaineistoon perustuvalla tutkimuksella tyypillisenä analysoinnin haasteena oli se, että tilastoperusteet olivat erilaisia. Tilastokeskus tilastoi valmistuneiden työllistymistä tutkintonimikkeittäin ja opetusministeriön AMKOTA-tietokannassa käytetään koulutusaloittaista luokitusta. Osa tiedoista on raportoitu kalenteri- ja osa lukuvuosittain. Myös organisaatiomuutokset ja pyrkimys valtakunnalliseen yhdenmukaisuuteen tilastoinnissa voivat aiheuttaa ongelmia, ristiriitaisuuksia ja jopa tiedon katoamista.

Turun ammattikorkeakoulun koulutuksen työelämäyhteistyö kartoitettiin nyt ensimmäistä kertaa. Ammattikorkeakoulun oma tilastoaineisto koottiin koulutusohjelmien omiin tietoihin ja aktiivisuuteen perustuen. Ongelmia aiheutti koulutusohjelmien erilainen raportointitarkkuus. Toiset olivat koonneet tietoja itsenäisesti jo aikaisemmin ja raportoivat huolellisesti kaikki työelämäyhteytensä. Toiset koulutusohjelmat kokosivat tiedot vasta tätä raportointia varten, jolloin osa kontakteista saattoi jäädä puuttumaan. Esimerkiksi asiantuntijavaihdon vähäinen osuus tuloksissa tuskin luo todennukaista kuvaa Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksistä. Koulutusohjelmien raportoinnissa oli muitakin puutteita, organisaatio oli saatettu merkitä yhteistyökumppaniksi, mutta yhteistyömuotoa ei määritely. Jotkut mainitut yhteistyötavat taas koskivat esimerkiksi materiaalihankintoja, jotka eivät ole sellaista työelämäyhteistyötä, jota tässä tutkimuksessa tarkoitettiin. Nämä epätarkkuudet pyrittiin karsimaan pois analysointivaiheessa.

Koulutusalojen väliset kokoerot näkyvät tutkimustuloksissa. Pienillä aloilla, kuten luonnonvara- ja ympäristöalalla (2 koulutusohjelmaa) ja luonnontieteiden alalla (1 koulutusohjelma) yksittäiset koulutusohjelmat korostuvat eri tavoin kuin vaikkapa tekniikan tai liiketalouden aloilla. Yhden koulutusohjelman raportoinnin puuttuminen voi myös tarkoittaa samalla koko alan jäämistä pois analysoinnista, kuten nyt tapahtui matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla.

Työelämäyhteyksien kartoitus antoi suuntaa-antavaa ja mielenkiintoista tietoa Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksistä ja kannustaa jatkamaan seuranta-aikaa vuosittain myös tulevaisuudessa. Vasta muutamien kartoitusten jälkeen raportoinnista tulee koulutusohjelmille rutiinia, jolloin päästään lähemmäs Turun ammattikorkeakoulun todellisia työelämäyhteyksiä. Tulevina vuosina on myös pyrittävä saamaan mukaan vuonna 2003 raportoimatta jättäneet neljä koulutusohjelmaa.

6.5 Lopuksi

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tilastoaineistojen valossa Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksiä ja valmistuneiden työllistymistä. Tulokset osoittivat, että Turun ammattikorkeakoulu on näillä kriteereillä tarkasteltuna vahva alueellinen vaikuttaja. Tutkimus toimii pohjatyönä kasvatustieteen pro gradu -tutkimukselle, jossa on tarkoitus jatkaa kaikkien Varsinais-Suomen alueella toimivien korkeakoulujen alueellista vaikuttavuuden kartoitusta osana syksyllä 2004 alkavaa Varsinais-Suomen maakuntakorkeakouluhanketta.

Jatkotutkimuksessa selvitetään maakunnan korkeakoulujen alueellisen työllistävyyden lisäksi työelämän tarpeita ja odotuksia korkeakoulujen toiminnalta. Tilastoaineistojen lisäksi käytetään laajalle otokselle suunnattua kyselyä, jossa selvitetään sekä strukturoiduilla että avoimilla kysymyksillä, millaisia kokemuksia maakunnan organisaatioilla on ollut korkeakoulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä, mitä ongelmakohtia siinä on ja miten yhteistyötä voitaisiin kehittää vastaamaan alueen tarvetta. Pyrkimyksenä on selvittää korkeakoulujen roolia ja näkyvyyttä aluekehitystyössä alueen muiden toimijoiden näkökulmasta. Näin päästään lähemmäksi koko alueen organisaatioiden tietoja ja käsityksiä verkostoitumisesta ja oppimisesta, jotka ovat avainasemassa oppivan alueen teorioissa.

Turun ammattikorkeakoulussa alueellinen vaikuttaminen ja korkeakoulujen kolmannen tehtävän mukanaan tuoma vaatimus yhteistyöstä ympäröivän yhteiskunnan kanssa on otettu vakavasti. Alueellisen yhteistyön kehittämiseksi työelämän ja alueen muiden korkeakoulujen kanssa on ryhdytty toimenpiteisiin. Toiminnalla pyritään saamaan aikaan näkyviä ja alueen kilpailukykyä ja hyvinvointia lisääviä tuloksia. Alueellinen vaikuttaminen on jatkuva prosessi, joka ei tule valmiiksi, vaan sitä voidaan jatkaa asettamalla yhä haastavampia tavoitteita. Alueellinen yhteistyö ei myöskään voi toteutua pelkästään korkeakoulujen aktiivisuuden varassa, vaan vaatii panoksia myös muilta alueen organisaatioilta.

LÄHTEET

Alueellinen kehitys ja aluepolitiikka Suomessa. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2000/6.

Alueellisen vaikuttavuuden tehostaminen Turun ammattikorkeakoulussa. Projektisuunnitelma. Päivitetty 30.12.2003. Julkaisematon.

Antikainen, A. 1979. Yliopisto ja ympäristö. Tutkielma korkeakoulujen alueellisista vaikutuksista Suomen korkeakoululaitoksessa. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Ammattikorkeakoululaki (351/2003). Valtion säädöstietopankki. www.finlex.fi. Viitattu 11.10.2004.

Florida, R. 1995. Towards the Learning Region. In *Futures*. Vol 27, no. 5. S. 527-536.

Goddard, J. 1999. Korkeakoulut ja aluekehitys – yleiskatsaus. Teoksessa Vähäpassi A. & Moitus, S. 1999. Korkeakoulut alueidensa vetureina. Viisi näkökulmaa vaikuttavuuteen. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 2:1999. Helsinki: Edita. S. 23-33.

Goddard, J., Asheim, P.T., Cronberg, T. & Virtanen, I. 2003. Learning regional engagement. A re-evaluation of the third role of Eastern Finland universities. Publication of the Finnish Higher Education Evaluation Council 11:2003. Helsinki: Edita.

Goddard, J., Teichler, U., Virtanen, I., West, P. & Puukka, J. 2003. Progressing external engagement. A re-evaluation of the third role of the University of Turku. Korkeakoulujen arviointineuvosto 16:2003. Helsinki: Edita.

Heikkilä, E-M. 1996. Ammattikorkeakoulu ja työelämä. Keskipohjalaisen työelämän näkemyksiä Kokkolan ammattikorkeakoulusta. Kokkola: Chydenius-instituutti.

Hölttä, S. 1995. Towards the self-regulative University. Väitöskirja. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Impiö, I., Laiho, U-M., Mäki, M., Salminen, H., Ruoho, K., Toikka, M. & Vartiainen, P. 2003. Ammattikorkeakoulut aluekehittäjinä. Ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköt 2003–2004. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 12:2003. Helsinki: Edita.

- Kinnunen, J. 2001. Korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden arviointi. Kriteerejä vuorovaikutteisuuden arvottamiselle. Helsinki: Edita.
- Kinnunen, J., Pentti, J. & Helve, H. 2002. Kuopion yliopiston alueellisen vaikuttavuuden itsearviointiraportti. Self assessment report of regional impact of the university of Kuopio. Kuopio: Kuopion yliopisto, suunnittelu- ja kehittämisosasto, 2002
- Koulutus- ja tiedepolitiikan aluestrategia vuoteen 2013. 40:2003. Helsinki: Opetusministeriö, koulutus- ja tiedepolitiikan osasto.
- Kyläheiko, K. 1998. Regional role and the effectiveness of Lappeenranta University of Technology self-evaluation report. Lappeenranta Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu.
- Lahtonen, K. Turulla valttikortit käsissä Suomen bioalan sököringissä. Turun Sanomat 19.6.2004.
- Lehtisalo, L. 1992. Koulutuksen tila, tulevaisuus ja vaikutuksia. Teoksessa Lehtisalo, L. (toim.) Vaikuttaako koulutus. Opetusministeriön suunnittelusihteeristön julkaisuja 9. Helsinki: Valtion painatuskeskus. S. 11-49.
- Linna, E. 1999. Korkeakoulun vaikuttavuus ulkopuolisin silmin. Teoksessa Vähäpassi A. & Moitus, S. 1999. Korkeakoulut alueidensa vetureina. Viisi näkökulmaa vaikuttavuuteen. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 2:1999. Helsinki: Edita. S. 7-22.
- Linna, E. 2001. Lapin yliopisto: pohjoisen puolesta - pohjoista varten? Tutkimus Lapin yliopiston alueellisesta vaikuttavuudesta sidosryhmien ja yliopiston avainhenkilöiden näkökulmista tarkasteltuna. Väitöskirja. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Lyytinen, H. K. 2002. Ammattikorkeakoulut oppivien alueiden kehittäjinä. Teoksessa Katajamäki, H. & Huttula, T. (toim.) Ammattikorkeakoulut alueidensa kehittäjinä. Näkökulmia ammattikorkeakoulujen aluekehitystehtävän toteutukseen. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 11:2002. S. 14–30.
- Mäkinen, R. & Korhonen, K. 1999. Oppilaitos työvoimapumppuna. Teoksessa Vähäpassi A. & Moitus, S. 1999. Korkeakoulut alueidensa vetureina. Viisi näkökulmaa

vaikuttavuuteen. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 2:1999. Helsinki: Edita. S. 53-61.

Mäntylä, M. 2002. Vaasan yliopiston vaikuttavuus kolmannen tehtävän näkökulmasta. Julkaisuja nro 101. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti.

Orelma, A. & Järvinen, M-R. 2001. Lahden ammattikorkeakoulu alueellisena vaikuttajana. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu.

Poijärvi-Miikkulainen, J. 2004. Porin yliopistokeskuksen alueellinen vaikuttavuus. Turun kauppakorkeakoulu, Porin yksikkö, Kulttuurituotanto ja maisemantutkimus.

Puukka, J. 2000. External impact of the University of Turku self-evaluation report. Turku: Turun yliopisto.

Puustelli, P. 2002. Synergiällä alueellista vaikuttavuutta. Selvitys Turun yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisestä yhteistyöstä. Rehtorinviraston julkaisusarja 2/2002. Turku: Turun yliopisto.

Raivola, R. 2000. Tehoa vai laatua koulutukseen? Aikuiskasvatus-sarja. Porvoo: WSOY.

Riikkinen, S. 2002. Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun alueellinen vaikuttavuus. Lappeenranta : Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu.

Tilastokeskus www.stat.fi Viitattu 31.5.2004.

Tulkki, P. 1995. Ammattikorkeakoulu Satakunnan hyvinvoinnin edistäjänä. Ammattikorkeakoulun alueellinen vaikuttavuus. Satakunnan ammattikorkeakoulun seuranta-tutkimus. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Turun ammattikorkeakoulun vuosikertomus 2003.

Turun ammattikorkeakoulun sidosryhmäkysely 2004. Alustavat tulokset. Kesäkuu 2004. Julkaisematon.

Turun seudun yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen alueellisen kehittämisen strategia. 2002. <http://www.utu.fi/faktat/strategia/alueell.kehitt.strategia.pdf> Viitattu 11.10.2004.

Vaherva, T. 1983. Koulutuksen vaikuttavuus. Käsiteanalyttistä tarkastelua ja viitekehysten hahmottelua. Jyväskylän kasvatustieteen laitoksen julkaisuja A 1/1983. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Varsinais-Suomen Liitto. www.varsinais-suomi.fi Viitattu 31.5.2004.

Virtanen, I. 2002. Yliopistojen kolmas tehtävä. Kunnallisalan kehittämissäätöön Polemia-sarjan julkaisu nro 44. Pole-Kuntatieto Oy.

Vähäpassi A. & Moitus, S. 1999. Korkeakoulut alueidensa vetureina. Viisi näkökulmaa vaikuttavuuteen. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 2:1999. Helsinki: Edita.

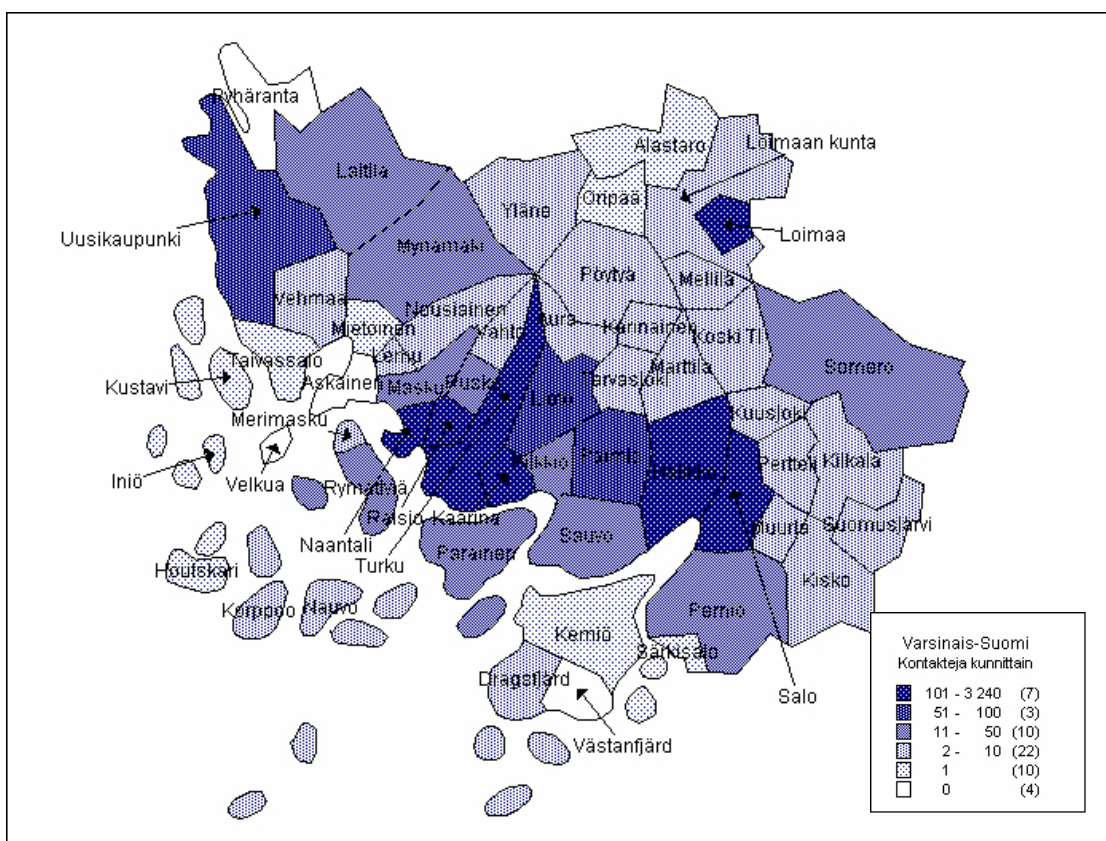
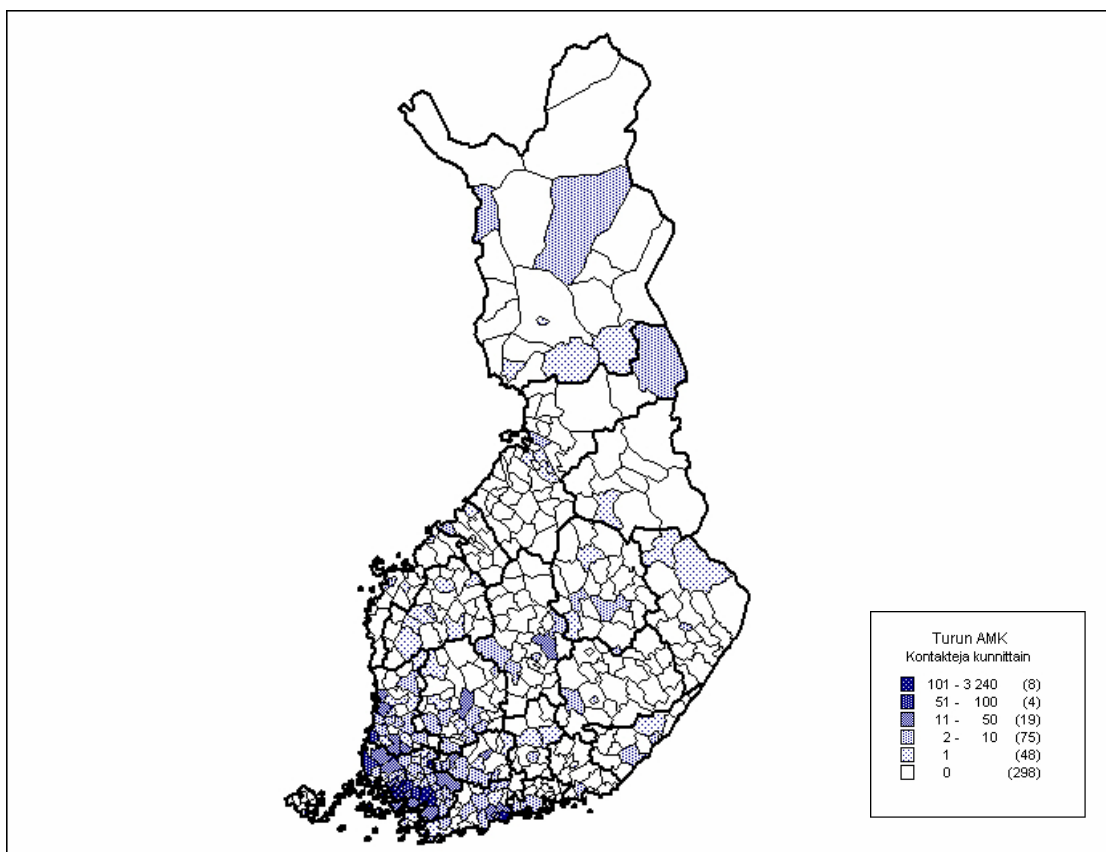
Vänttinen, P. 1999. Turun yliopiston yhteiskunnallinen ja kulttuurinen vaikuttavuus – haastattelututkimus varsinaissuomalaisten vaikuttajien näkemyksistä Turun yliopistosta. Turku: Turun yliopisto.

Yliopistolaki. (Säädös 715/2004). Valtion säädöstietopankki. www.finlex.fi. Viitattu 11.10.2004.

LIITE 1. TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN KOULUTUSALAT JA TUTKINTONIMIKKEET

TEKNIIKAN JA LIIKENTEEN ALA	Auto- ja kuljetustekniikan koulutusohjelma Bio- ja elintarviketekniikan koulutusohjelma Elektronikan koulutusohjelma Kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma Laboratorion koulutusohjelma Rakennustekniikan koulutusohjelma Tietotekniikan koulutusohjelma	insinööri (AMK) insinööri (AMK) insinööri (AMK) insinööri (AMK) laboratoriananalytiikko (AMK) insinööri (AMK) insinööri (AMK) Bachelor of Engineering / insinööri (AMK)	Turku Turku Turku Turku Turku Turku Turku Turku
YHTEISKUNTATieteiden, LIIKETALouden JA HALLINNON ALA	Kirjasto- ja tietopalvelun ko. → 31.12.2002 Liiketalouden koulutusohjelma Liiketoiminnan logistiikan koulutusohjelma Utbildningsprogrammet i företagsekonomi Degree Programme in International Business Internationale Betriebswirtschaft	tradenomi tradenomi tradenomi tradenomi Bachelor of Business Administration Bachelor of Business Administration Bachelor of Business Administration tradenomi Bachelor of Business Administration	Turku Turku Salo Raisio Loimaa Uusikaupunki Turku Turku Salo Turku, Salo, Loimaa, Uki Salo Parainen Turku
LUONNONTieteiden ALA	Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma Business Information Technology	tradenomi Bachelor of Business Administration	Turku, Salo, Loimaa, Uki Salo
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA	Kala- ja ympäristötalouden koulutusohjelma Kestävän kehityksen koulutusohjelma	ikryonomi (AMK) ympäristösuunnittelija (AMK)	Parainen Turku
MATKAILU-, Ravitsemis- JA TALOUSALA	Palvelujen tuottamisen ja johtamisen ko.	restonomi (AMK)	Turku
SOSIAALI- TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA	Bioanalytiikan koulutusohjelma Ensihoidon koulutusohjelma Fysioterapian koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma Suun terveydenhuollon koulutusohjelma Toimintaterapian koulutusohjelma Degree Programme in Nursing Ikänykyvän ja pitkäkaasportilaiden hoidon ko.	bioanalytiikko (AMK) ensihoitaja (AMK) fysioterapeutti (AMK) kättilä (AMK), sairaanhoitaja (AMK), terveydenhoitaja (AMK) estronomi (AMK) sostonomi (AMK) suuhygienisti (AMK) toimintaterapeutti (AMK) Bachelor of Nursing (AMK) jatkotutkinto (AMK) röntgenhoitaja (AMK)	Turku Turku Turku Turku, Salo Turku Loimaa, Kaarina Turku Turku Salo Turku Turku
KULTTUURI	Esittävän taiteen koulutusohjelma Kirjasto- ja tietopalvelun ko. 1.1.2003 → Kuvataiteen koulutusohjelma Muotoilan koulutusohjelma Musikin koulutusohjelma Restauraation koulutusohjelma Viestinnän koulutusohjelma	teatteri-ilmainsun ohjaaja (AMK) tradenomi kuvataiteilija (AMK) muotoilija (AMK) musiikkipedagogi (AMK), muusikko artsenomi (AMK) mediatonomi (AMK)	Turku Turku Turku Turku Turku Turku Mynämäki Turku

LIITE 3. TURUN AMK:N TYÖELÄMÄYHTEYKSIEN MAANTIETEELLINEN SIJAINTI

Turun ammattikorkeakoulun julkaisusarjoissa ilmestyneitä teoksia

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUKSIA

1. Ovaska, Esko: Saaristoon muutto elämänpolitiikkana ja sosiaaliset verkostot saaristokunnassa. Turku, 2001. 215 s. ISBN 952-5113-09-4.
2. Salonen, Kari: Vanhussosiaalityö ammattina. 2. p. Turku, 2002. 298 s. ISBN 952-5113-11-6.
3. Hautala, Tiina: Tie kohti suomalaista toimintaterapeuttikoulutusta. Turku, 2002. 136 s. ISBN 952-5113-12-4.
4. Suominen, Tarja: Turun ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijoiden tulkinnat opintojensa viivästymisen syistä. Turku, 2002. 96 s. ISBN 952-5113-17-5.
5. Oksanen, Taru: Exploring the Concept of Environmental Marketing as a Part of Corporate Environmental Strategy – A Case Study of Polarcup in Finland and the U.K. Turku, 2002. 141 s. ISBN 952-5113-21-3.
6. Avoranta, Annina: ”Oho, mä lähdän taas täältä kassi kädes?” – tutkimus nuorista naisista himoshoppailijoina. Turku, 2003. 107 s. ISBN 952-5113-24-8.
7. Ovaska, Esko: Ongelma, idylli vai elämisyhteisö? Pienten kuntien sosiaali- ja terveystalouden ja sosiaalisen pääoman tarkastelua. Turku, 2003. 323 s. ISBN 952-5113-34-5.
8. Sorsa, Kaisa: Time-share-matkailupalvelun tuotteistamisen lainsäädännölliset puitteet : Espanjan, Iso-Britannian ja Suomen time-share-lainsäädäntöä koskeva oikeusvertaileva tutkimus. Turku, 2003. 257 s. ISBN 952-5113-47-7.
9. Piipponen, Vesa: Materiaalin ostostrategian ohjausmalli lentokoneen elinjakson aikana. Turku, 2003. 86 s. ISBN 952-5113-43-4.
10. Talvitie, Susanna: Sosionomiopiskelijoiden ohjatut harjoitukset : harjoitukset ja niiden ohjaus ammattiin oppimisen tukena. Turku, 2003. 127 s. ISBN 952-5113-49-3.
11. Keltaniemi-Koski, Arja: Kasvunpaikka – muutosprosessin kuvaus projektiopintojen aikana. Turku, 2004. 102 s. ISBN 952-5113-56-6.
12. Sainio, Elina: Suurten ikäluokkien ikääntyminen ja tulevaisuuden näkymät. Turku, 2004. 108 s. ISBN 952-5113-60-4.
13. Hilapieli, Sanna-Maria & Pajamäki, Salla: Asuinviihtyvyyden ja sosiaalisen pääoman Jyrkkälässä. Turku, 2004. 109 s. ISBN 952-5113-61-2.
14. Mäntsälä, Tuuji: Järjestelmä on mutta toimiiko se? Opiskelijoiden arvio opinto-ohjauksen tilasta ja opintopolun eri vaiheiden ohjauksen kehittämistarpeista Turun ammattikorkeakoulussa. Turku, 2004. 97 s. + 17 liitettä. ISBN 952-5113-65-5.
15. Eskola, Eeva-Liisa & Palin, Olavi: Lääketieteen opiskelijoiden informaatiolukutaidot muuttuvassa oppimisympäristössä. Turku, 2004. 103 s. ISBN 952-5113-78-7.

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTTEJA

6. Suvanto, Jaakko: Virtuaalimaailmojen hyödyntäminen verkkoliiketoiminnassa. Turku, 2002. 55 s. ISBN 952-5113-14-0.
7. Tulonen, Arja: OPSista HOPS ettei tulisi HUPS. 2. täyd. p. Turku, 2004. 72 s. ISBN 952-5113-73-6.
8. Linnossuo, Outi & Nenonen, Suvi & Saario, Ilona (toim.): Näkökulmia hyvinvointiin 1. Turku, 2002. 111 s. ISBN 952-5113-18-4.
9. Syrjälä, Vappu & Mattinen, Annukka: Uutta voimaa työn tekemiseen : raportti Terve tulevaisuus -projektista. Turku, 2002. 83 s. ISBN 952-5113-19-1.
10. Telkki, Martti & Alasaarela, Esko: ZEF – kaksikuluttainen arviointi- ja ennakointimenetelmä Internet-pohjaiseen ryhmätyöhön. Turku, 2002. 50 s. ISBN 952-5113-23-X.
11. Alanen, Erja & Halonen, Sirpa (toim.): Ympäristöterveydenhuoltoa kehittämään : työkirja kunnan ympäristöterveydenhuollon viranhaltijalle = Miljöhälsan står i fokus : arbetsbok för den kommunala miljöhälsovårdsmyndigheten = Development of Environmental Health : workbook for municipal health care officials. Turku, 2003. CD-ROM. ISBN 952-5113-28-0.

12. Koskinen, Ritva: ”*Tää oli kyl tosi kiva juttu, ko sää soitit*” – ohjauskeskustelu opiskelun vauhdittajana. 2. p. Turku, 2004. 79 s. ISBN 952-5113-29-9.
13. Lahtinen, Jari: Flamecleaner – liikkuvan öljynpolttolaitteen kehityshanke. Turku, 2003. 26 s. ISBN 952-5113-42-6.
14. Hautala, Tiina & Nenonen, Suvi & Saario, Ilona (toim.): Näkökulmia hyvinvointiin 2. Turku, 2003. 226 s. ISBN 952-5113-41-8.
15. Saalasto, Päivi & Ylander, Sirkka: Seutuportaali – kokemuksia EU-rahoitteisista hankkeista. Turku, 2003. 103 s. ISBN 952-5113-45-0.
16. Veräjänkorva, Oili: Projektityöskentely hoitotyöntekijöiden lääkehoidon osaamisen kehittämisessä : Turun ammattikorkeakoulun, Turun yliopiston ja terveysalan työelämän yhteistyöhankkeen loppuraportti. Turku, 2003. 64 s. + 26 liites. ISBN 952-5113-48-5.
17. Niinimäki, Jukka: Verkko-opetus ammattikorkeakoulussa : katsaus pedagogisiin malleihin ja toiminnan organisointiin. Turku, 2003. 61 s. ISBN 952-5113-53-1 (verkkojulkaisu), ISBN 952-5113-50-7 (painettu).
18. Kantola, Ismo & Gates, Marieta (eds.): Internships and Project Studies as Workbased Learning Environments in Professional Higher Education – International Benchmarking. Turku, 2004. 32 s. ISBN 952-5113-57-4.
19. Veräjänkorva, Erkko, Ervall, Koivuniemi & Syrjäla: Laadukasta lääkehoidon opetusta ja oppimista : seuranta tutkimus hoitotyön lääkehoidon opetuksen ja oppimisen kehittämisestä. Turku, 2004. 112 s. ISBN 952-5113-58-2.
20. Tuominen, Telle: Opettaja ja työyhteisö muutamatkalla ongelma perustaiseen oppimiseen. 2. p. Turku, 2004. 93 s. ISBN 952-5113-59-0.
21. Neitola, Pekka: Toimikortit osana korkeakoulun tietoturva. Turku, 2004. 61 s. + 17 liites. ISBN 952-5113-68-X (verkkojulkaisu), ISBN 952-5113-60-2 (painettu).
22. Krook, Kristina: Näillä eväillä töihin – tradenomien kypsyysnäytteiden kielen analyysia. Turku, 2004. 61 s. ISBN 952-5113-66-3.
23. Elomaa, Leena & Koivuniemi, Sirkku: Näyttöön perustuvan hoitotyön kehittäminen – Karinakodin malli. Turku, 2004. 61 s. ISBN 952-5113-70-1.
24. Haapala, Juha: Bluetooth – teoriaa ja käytäntöä. Turku, 2004. 67 s. ISBN 952-5113-80-9 (verkkojulkaisu), ISBN 952-5113-71-X (painettu).
25. Hautala, Tiina & Nenonen, Suvi & Saario, Ilona (toim.): Näkökulmia hyvinvointiin 3. Turku, 2004. 137 s. ISBN 952-5113-74-4.
26. Laine, Tom: Computer Software Development & Patenting Computer-Implemented Inventions. Turku, 2004. 108 s. ISBN 952-5113-79-5.

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPPIMATERIAALEJA

1. Seilonen, Leena: WebCT 3.x : käyttäjän opas itseopiskeluun. Turku, 2001. 180 s. ISBN 952-5113-07-8.
2. Aaltonen, Heli (toim.): Näkökulmia nukketeatteriin – ajatuksia ja kokemuksia teatterinuden pedagogisesta käytöstä. Turku, 2002. 161 s. ISBN 952-5113-15-9.
3. Kuusisto, Terhi: Sellonen : sellonsoiton alkeiskoulu. Turku, 2003. 45 s. ISBN 952-5113-22-1.
4. Linnossuo, Outi (toim.): Sosiaalinen ja toiminnallis-terapeuttinen työ nuorten kanssa. Turku, 2003. 130 s. ISBN 952-5113-25-6.
5. Härkönen, Pekka: Opiskelijatuutorin käsikirja. Turku, 2003. 89 s. ISBN 952-5113-32-9.
6. Virko, Esa: Kipsitöiden pintakäsittely. Turku, 2003. 54 s. ISBN 952-5113-36-1.
7. Bastman, Virpi: Räätelöityä viestintää : suomenkielinen työohjeisto maahanmuuttajanaisten ammatillisen kompetenssin vahvistajana. Turku, 2003. 70 s. + CD-ROM. ISBN 952-5113-37-X.
8. Seppälä-Kavén, Ulla: Muodon ajat : katsaus muotoiluun 1800-luvun lopulta nykypäivään. Turku, 2003. 78 s. ISBN 952-5113-44-2.

9. Viitanen, Anne: Visuaalisen markkinoinnin suunnittelu yrityskuvan rakentamisessa. Turku, 2003. 55 s. ISBN 952-5113-51-5.
10. Härkönen, Pekka: Opettajatuutorin käsikirja : tuutori-, alumni- ja mentoritoiminta Turun ammattikorkeakoulussa. Turku, 2003. 124 s. ISBN 952-5113-52-3.
11. Linnossuo, Outi (toim.): Sosiaalisen nuorisotyön toimintamalleja. Turku, 2004. 91 s. ISBN 952-5113-72-8.
12. Elomaa, Leena & Mikkola, Hannele: Näytön jäljillä – tiedonhaku näyttöön perustuvassa hoitotyössä. Turku, 2004. 50 s. ISBN 952-5113-75-2.
13. Adamsson, Virpi & Puukka, Jaana: IHME – yrittäjätarinoita Loimaan seudulta. Turku, 2004. 93 s. ISBN 952-5113-76-0.
14. Niemi, Linda: Brandien kilpailu kosmetiikan markkinoilla – erilaistumisen kautta menestykseen. Turku, 2004. 115 s. ISBN 952-5113-77-9.

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN PUHEENVUOROJA

2. Kettunen, Juha: Competitive Strategies in Higher Education. Turku, 2003. 22 s. ISBN 952-5113-26-4.
3. Kettunen, Juha: Strategic Evaluation of Institutions by Students in Higher Education. Turku, 2003. 23 s. ISBN 952-5113-27-2.
4. Laaksonen-Heikkilä, Ritva & Nirkkonen-Mannila, Anneli: Moniammatillista yhteistyötä Turun ammattikorkeakoulussa : terveysalan, liiketalous ja ICT:n sekä taideakatemian opettajat ja opiskelijat uusien toimintatapojen oppijoina ja kehittäjinä. Turku, 2003. 43 s. ISBN 952-5113-30-2.
5. Isotalo, Sari (toim.): Opiskelutyytyväisyys puntarissa : Suuren Opiskelijakyselyn 2002 tulokset. Turku, 2003. 56 s. ISBN 952-5113-35-3.
6. Hautala, Jouni: Rakentavaa keskustelua ja käytännön esimerkkejä : Turun ammattikorkeakoulu neuvottelukuntien näkemänä. Turku, 2003. 27 s. ISBN 952-5113-33-7.
7. Lind, Kaija: Osaaminen optimiin, kompetenssit kohdalleen. HR-ohjelman käyttöönotto Turun ammattikorkeakoulussa – pilottiprojekti terveysalan tulosalueella 16.1. - 31.12.2002. Turku, 2003. 22 s. + 13 liites. ISBN 952-5113-38-8.
8. Rannikko, Esa: Opiskelukokemuksia avoimessa ammattikorkeakoulussa – opiskelijakyselyn tuloksia. Turku, 2003. 32 s. + 22 liites. ISBN 952-5113-39-6.
9. Mattinen, Annukka: Ravitsemusohjaus hoitotyössä – ammattikorkeakoulun rooli terveydenhoitajien ja sairaanhoitajien ravitsemushoidon osaamisessa. Turku, 2003. 30 s. ISBN 952-5113-40-X.
10. Haapala, Eija: Hyvää henkilöstöhallintoa etsimässä – kokemuksia kymmenestä varsinaissuomalaisesta pk-yrityksestä. Turku, 2003. 33 s. ISBN 952-5113-46-9.
11. Rannikko, Esa: Osaajat opintiellä : täydennyskoulutuksen markkinointitutkimuksen tuloksia. 53 s. + 17 liites. Turku, 2003. ISBN 952-5113-55-8 (verkkojulkaisu), ISBN 952-5113-54-X (painettu).
12. Kairisto-Mertanen, Liisa: Markkinalähtöisyys korkeakouluympäristössä - katsaus ajattelutavan omaksumiseen ja kehittämiseen. 19 s. Turku, 2004. ISBN 952-5113-64-7 (verkkojulkaisu), ISBN 952-5113-63-9 (painettu).
13. Angerpuro, Kirsi: Opiskelijapalaute oppimisympäristön ja opiskelun kuvaajana : tuloksia Turun ammattikorkeakoulun vuoden 2003 opiskelijabarometrista. 48 s. + 15 liites. Turku, 2004. ISBN 952-5113-69-8 (verkkojulkaisu), ISBN 952-5113-67-1 (painettu).
14. Silvanto, Jenni: Osaajia omaan maakuntaan : Turun ammattikorkeakoulun työelämäyhteydet ja valmistuneiden työllistyminen Varsinais-Suomeen. 45 s. Turku, 2004. ISBN 952-5113-82-5 (verkkojulkaisu), ISBN 952-5113-81-7 (painettu).

MUITA JULKAISUJA

Räisänen, Pekka (toim.): Laivatekniikka : modernin laivanrakennuksen käsikirja. Turku, 2000. 710 s. ISBN 952-5113-99-X.

Turun ammattikorkeakoulu
Julkaisumyynti
Sepänkatu 3
20700 Turku

puh. 010 5535 810
fax. 010 5535 791
julkaisumyynti@turkuamk.fi
tk.turkuamk.fi/julkaisutoiminta/tilaus.html